अभियान साप्ताहिक

ABHIYAN WEEKLY

Devendrachudal@gmail.com

वर्ष : ४१ / अंक : ३६ / २०८१ वैशाख १४ गते शुक्रबार / नेपाल सम्वत ११४४ / Apr. 26, 2024 / मूल्य रू. १०/-

सांसदलाई कानुन लाग्छ कि लाग्दैन ?

काठमाडौ । नेपाली कांग्रेसका संखुवासभाबाट निर्वाचित भएका संघीय संसदका सांसद दिपक खड्काले लैनचौरस्थि नेपाल स्काउटको जग्गा र भवन समेत विगत १५ वर्षदेखि कब्जा गरेर व्यक्तिगत स्वार्थ पूरा गर्दा तत्कालिन खेलखुदमन्त्री कांग्रेसकै नेता डिकमान लिम्बुले समेत खड्कालाई नै बल पुग्ने गरी उनैलाई सहयोग गरेको आरोप लाग्दै आएको थियो ।

सांसद खड्काले आफूले सम्झौता गरि लिएको ३ रोपनी सहितको अन्य ९ रोपनी जग्गा समेत कब्जा गरि व्यक्गित व्यवसाय सञ्चालन गरेका र केही भवन र जग्गा समेत भाडामा लगएका थिए ।

नेपाल स्काउटले २०७५ सालमा सम्झौता सकिएको भन्दै खड्कालाई जग्गा र भवन फिर्ता गर्न पटक पटक आग्रह गरेपनि उनले शक्तिको आडमा लामो समयसम्म भाडा समेत तिरेका थिएनन् ।

>>> बाँकी ८ पेजमा

हामीलाई www.abhiyanweekly.com.np मा पनि पढ्न सकिन्छ ।

साना दलहरूकै चुरीफुरीका कारण कांग्रेस–एमाले मिल्नुपर्ने बाध्यता

१० सिटे एकीकृत समाजवादीले पनि उथलपुथल गर्ने रे ?

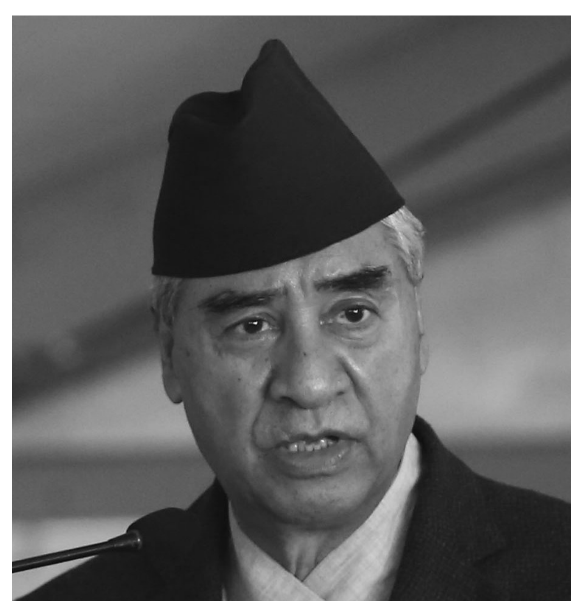

काठमाडौ । २०७९ मंसिर ४ गते सम्पन्न भएको संघीय संसद र प्रदेससभाको निर्वाचन पछि राजनीतिक दलहरू सच्चिने आशा जनताले गरेका थिए । कुनै एउटा दलले एक्लै बहुमत ल्याउन नसकेपनि निर्वाचनका बेला गठबन्धन गरेका दलहरूबीचमा सरकार निर्माण हुन सक्ने सम्भावना रहेको थियो । तर नेपाली कांग्रेस सबैभन्दा ठुला दल बनेको र उस्को गठबन्धन रहेको माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाल प्रधानमन्त्री बन्न चाहान्थे तर कांग्रेसले दाहाललाई प्रधानमन्त्री नबनाउने निश्चित भएपछि दाहाल नेकपा एमालेको शरणमा पुगे । त्यही कारणले गर्दा नेकपा एमाले सहितका अन्य दलहरू पुष्पकमल दाहाललाई प्रधानमन्त्री बनाउन सहमत भएकै कारण उनी २०७९ पुस १० गते प्रधानमन्त्री बन्न सफल भए ।

२०७९ फागुन २५ गते राष्ट्रपतिको चुनाव हुनुपर्ने थियो । नेकपा एमाले सहितका दलहरूले सत्ता गठबन्धनबाटै राष्ट्रपतिको उम्मेदवार बनाउनुपर्ने अडान लिएका कारण दाहाल आफूलाई प्रधानमन्त्री बनाउने एमाले सहितका दलहरूसँगको गठबन्धन तोडेर फेरी कांग्रेसको शरणमा फर्किए । प्रधानमन्त्री दाहालकै सहयोगमा नेपाली कांग्रेसका वरिष्ठ नेता २०७९ फागुन २५ गते राष्ट्रपतिमा निर्वाचित भए । यी सबै घटनाक्रम प्रधानमन्त्री दाहालको अस्थिर चरित्रकै नतिजा नै थियो ।

कांग्रेस सँगको गठबन्धनसँग दाहालले झण्डै एक वर्षसम्म प्रधानमन्त्री बनेपनि कांग्रेससँगको गठबन्धन आफ्नो पार्टीलाई कम्फर्टेबल र फाइदाजनक नभएको भन्दै फेरी २०८० फागुन २१ गते प्रधानमन्त्री दाहालले मन्त्रिपरिषद् पुर्नगठन गर्दा नेकपा एमालेसहितका अन्य दलका

>>> बाँकी ८ पेजमा

प्रदेशसभा खारेज गरौं स्थानीय तहलाई बलियो बनाऔं

काठमाडौ । अहिले मुलुक राजनीतिक अस्थिरताको बाटोमा गएको छ । त्यसको एउटै कारण हो माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष एवं प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहालको अस्थिर चरित्र । २०७९ पुस १० गते उनी नेकपा एमाले सहितको गठबन्धनबाट प्रधानमन्त्रीमा नियुक्त भएका थिए तर उनले सो गठबन्धनलाई धोका दिँदै आफू प्रधानमन्त्री भएको दुई महिना नपुग्दै सो गठबन्धन तोडेर कांग्रेसको गठबन्धन गर्न पुगे । सो गठबन्धन गर्न पुगे आखिरी किन ? नेपालको राजनीतिलाई अस्थिरताको मार्गतर्फ लैजाने प्रमुख पात्र प्रधानमन्त्री दाहाल नै हुन् । दाहालको दिमागमा सत्ता बाहेक अन्य केही देखिँदैन । संसदमा रहेका ठुला साना दलहरूलाई उनले खेलाई रहेका छन् । १५ महिनामा उनले ३ पटक संसदबाट विश्वासको मत लिएर नयाँ रेकर्ड सम्म कायम गरेका छन् ।

ठुला दुई दल कांग्रेस र एमालेलाई पालैपालो

>>> बाँकी ८ पेजमा

कांग्रेसको धापमा नेपाल रमाउँदै

काठमाडौ । एकीकृत समाजवादीका अध्यक्ष माधव नेपालले आफ्नो पार्टीलाई वेवास्ता गरिएको खण्डमा आफूसँग उथलपुथल गर्ने सामर्थ्य रहेको उद्घोष गर्नुलाई धेरैले आश्चर्यजनक भनेका छन् । संघीय संसदमा १० सिट भएको पार्टीले केही प्रदेशहरूमा ५/७ जना सांसद रहेकामा आफ्नो पार्टीका सहयोग विना संघमा र प्रदेशमा सरकार निर्माण हुन नसक्ने अवस्था देखेरै माधव नेपालले उथल पुथल गर्ने अभिव्यक्ति दिएको अर्थ लगाउँदै भनेका छन्, माधव नेपाल एक्लै निर्वाचन लड्न सक्ने अवस्थामा नरहेका र उनी कांग्रेससँग गठबन्धन गरेर आफ्नो पार्टीलाई बलियो बनाउन चाहिरहेका छन् तर त्यस्तो अवस्था भने अहिले आएको छैन ।

गएको निर्वाचनमा कांग्रेस, माओवादी, जसपा लगायतका दलरूसँग गठबन्धन गरेर संघमा १० सिट

>>> बाँकी ८ पेजमा

अरुलाई दोष लगाउँदा पहिला आफैँलाई हेर्नुहोस्

काठमाडौ । कांग्रेस-माओवादी सहितको गठबन्धन भत्किएपछि गठन भएको नेकपा एमाले सहितको गठबन्धनमा माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाल नै प्रधानमन्त्री रहेका छन् । सत्ता गठबन्धन भत्किने र नयाँ बन्ने गरेका हुनाले त्यसको प्रत्यक्ष असर प्रदेश सरकारहरूमा परेको छ ।

कांग्रेस-माओवादी सहितको संघमा सरकार हुँदा सातै प्रदेशमा नेकपा एमालेले सरकार गुमाउनु परेको थियो भने अहिले सातै प्रदेशमा कांग्रेस सरकार गुमाउनु परेको छ । कोशी प्रदेशमा कांग्रेस नेतृत्वको सरकार रहेपनि त्यो प्राविधक कारणले मात्र रहेको छ ।

पछिल्लो समयमा संघीय सरकारमा सहभागि भएका दलहरू नै आफ्नो हैसियत विर्सिएर ४/५ जना प्रदेश सांसद भएका भएपनि आफूहरूले मुख्यमन्त्री पाउनुपर्ने माग गरिरहेका छन् भने संघमा सरकारमा सहभागि भएको एकीकृत समाजवादी पार्टीका अध्यक्ष माधव नेपालले त आफूपनि प्रधानमन्त्री बन्न पाउनुपर्ने भन्दै यदि आफ्ना पार्टीलाई हेपिएको खण्डमा उथल पुथल गर्ने धम्की दिन थालेका छन् ।

कांग्रेस-माओवादी गठबन्धनको सरकार रहेका बेला माधव नेपाललाई समेत एक वर्ष प्रधानमन्त्री बनाउने सहमति भएको भन्ने उद्घोष

>>> बाँकी ८ पेजमा

कांग्रेसको हतियार बन्दै माधव नेपाल

काठमाडौ । नेपाली कांग्रेसले सत्ता गुमाउनु परेको पिडालाई सामान्य रूपमा लिन नसकेकै कारण वर्तमान सत्ता गठबन्धनलाई संकट पर्न सक्ने सम्भावना बढेर गएको छ । कांग्रेससँगको सहकार्यमा फेरी एक पटक प्रधानमनत्री बन्न चाहेका एकीकृत समाजवादी पार्टीका अध्यक्ष माधव नेपालले आफू र आफ्नो पार्टी कसैको दास नभएको भन्दै आफूलाई अपमान गरिए सत्ता गठबन्धनमा उथलपुथल गर्ने धम्की दिएका छन् ।

कांग्रेस, माओवादी, जसपा लगायतका पार्टीहरूसँग गठबन्धन गरेर २०७९ मंसिर ४ गते सम्पन्न भएको संघीय संसद र प्रदेशसभाको निर्वाचनमा गठबन्धनकै बलमा संघीय संसदमा १० सिट जित्न सफल भएका अध्यक्ष नेपालले त्यही १० सिटलाई आफू प्रधानमन्त्री बन्ने भऱ्याङ्ग बनाउने प्रयास गरिरहेका र उनलाई कांग्रेसले वर्तमान सत्ता गठबन्धनलाई भत्काउने हतियारका रूपमा प्रयोग गरिरहेको छ ।

केही प्रदेशसभामा एकीकृत समाजवादीका थोरैको संख्यामा प्रदेश सांसदहरू रहेका भएपनि उनीहरूको सहयोग विना प्रदेश सरकार बनाउन नसक्ने अवस्था रहेकाले गर्दा अध्यक्ष नेपालले बार्गेनिङ्ग पावर बढाउँदै लगेका छन् ।

कांग्रेसले माधव नेपाललाई प्रयोग गरेर सत्ता गठबन्धन भत्काउने र माधव नेपालले

>>> बाँकी ८ पेजमा

अध्यक्ष ओलीको प्रतिवेदन माओवादीलाई धक्का

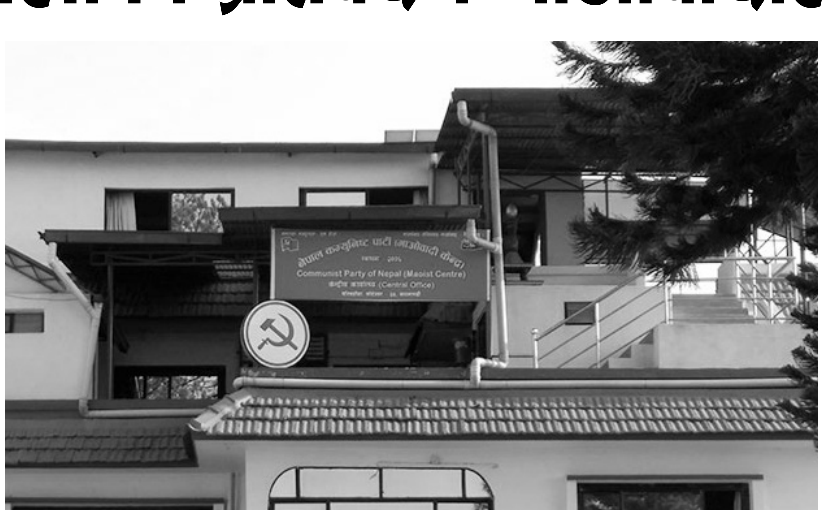

काठमाडौ । नेपाली कांग्रेसले आफ्नो विधान अधिवेशनमा अब निर्वाचनका बेला कुनैपनि राजनीतिक दलहरूसँग गठबन्धन नगर्ने प्रस्ताव पारित गरेको भन्दै माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष समेत रहेका प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहालले कांग्रेससँगको गठबन्धन तोडेका थिए । त्यसको एउटै कारण हो माओवादी केन्द्र एक्लै निर्वाचन लड्न सक्ने अवस्था छैन भन्ने ।

नेकपा एमालेका अध्यक्ष केपी ओलीले राष्ट्रिय महाधिवेशन प्रतिनिधि परिषद्को प्रथम बैठकमा प्रस्तुत गरेको राजनीतिक प्रतिवेदनमा उल्लेख भएका कतिपय विषयले गर्दा त्यसको प्रत्यक्ष असर माओवादी केन्द्रलाई पर्ने सम्भावना रहेको छ ।

नेपाली कांग्रेसले जस्तै नेकपा एमालेले पनि निर्वाचन अगाडि कुनैपनि राजनीतिक दलसँग गठबन्धन नगरि एक्लै आफ्नै बलबुत्तामा निर्वाचनमा जाने रणनीति लिएको जस्तो देखिएको छ । मुलुकका ठुला दुई पार्टी नेपाली कांग्रेस र नेकपा एमालेलाई पटक पटक प्रयोग गर्दै प्रधानमन्त्री बन्न सफल भएका दाहाललाई कांग्रेस नभए एमाले र एमाले नभए कांग्रेससँग गठबन्धन गर्ने अवसर अब समाप्त हुने सम्भावना बढेर गएको छ ।

परिषद्को बैठकमा अध्यक्ष ओलीले प्रस्तुत गरेको प्रतिवेदनको सार भनेको एमालेले निर्वाचनमा कुनै दलसँग गठबन्धन नगर्ने र आफ्नै बलबुत्तामा एक्लै निर्वाचनमा जाने भन्ने

>>> बाँकी ८ पेजमा

दाहाललाई गोरखा-२ छाड्नु गम्भीर गल्ती : भट्टराई

काठमाडौं । नेपाल समाजवादी पार्टीका अध्यक्ष तथा पूर्वप्रधानमन्त्री बाबुराम भट्टराईले २०७९ सालको चुनावमा गोरखा–२ बाट उम्मेदवार नबनेर पुष्पकमल दाहाललाई छोड्नु आफ्नो गम्भीर गल्ती भएको बताएका छन् । भट्टराईले सत्ता स्वार्थका लागि दाहालले जनयुद्धका त्याग र बलिदानमाथि खेलबाड गरेको आरोप लगाएका छन् ।

'प्रचण्डको सत्तालिप्सा र दोधारे चरित्र झन् नांगो रूपमा प्रदर्शित हुककदै गैरहेको, उल्टै मैले उनलाई निस्वार्थ गरेको सहयोगको बदलामा अनर्गल झुट र जालझेलका प्रपन्च रचेर चरम अशोभनीय हर्कत गर्दै गैरहेको, देश र जनताका आकांक्षामा गम्भीर कुठाराघात गरिरहेको, जनयुद्धमा लाखौं जनताका अतुलनीय त्याग र वलिदानलाई उनको सत्तास्वार्थसँग साटेर सत्य निरूपण तथा मेलमिलाप र वेपत्ता

>>> बाँकी ८ पेजमा

समस्यामा मणिपुर

अभिषेक आर्य

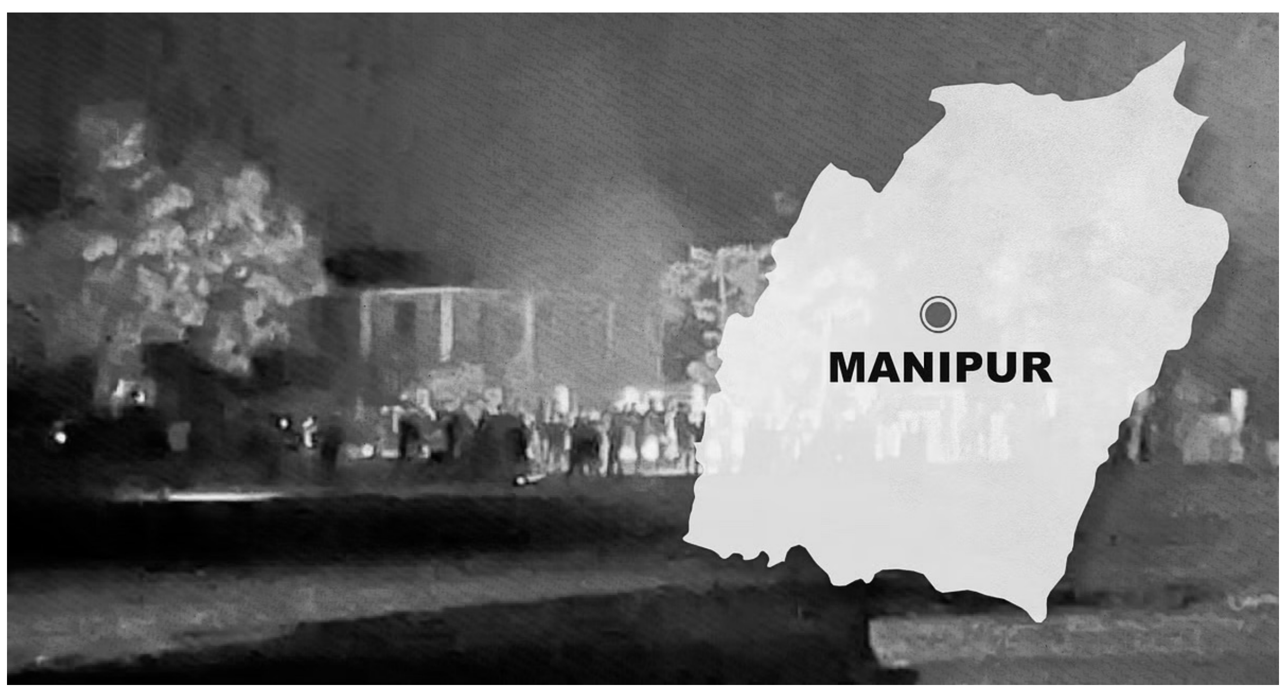

३ मे २०२३ मा, भारतको उत्तर-पूर्वी राज्य मणिपुरमा इम्फाल उपत्यकामा बसोबास गर्ने बहुसंख्यक मेइटी मानिसहरू र वरपरका पहाडहरूका कुकी-जो आदिवासी समुदायबीच जातीय हिंसा भड्कियो। सरकारी तथ्याङ्क अनुसार २८ फेब्रूअरी २०२४ सम्म हिंसामा २१९ जनाको मृत्यु भएको छ भने ६० हजार मानिस विस्थापित भएका छन् । यसअघिको तथ्यांकले पनि १ हजारभन्दा बढी घाइते र ३२ बेपत्ता भएको उल्लेख गरेको थियो । ४ हजार ७ सय ८६ घरमा आगजनी भएको छ भने मन्दिर र चर्चसहित ३ सय ८६ धार्मिक संरचनामा तोडफोड भएको छ । अनौपचारिक आँकडा बढी छ ।

हिंसाको अनुमानित कारण एक सकारात्मक कार्य उपाय मा एक पङ्क्ति थियो। १४ अप्रिल २०२३ मा, एक रिट याचिकामा कार्य गर्दै, मणिपुर उच्च अदालतले राज्य सरकारलाई उपत्यकामा आधारित मेइटी समुदायको अनुसूचित जनजातिको दर्जाको मागमा केन्द्र सरकारलाई सिफारिस पठाउन आदेश दियो, जुन निर्णय पछि सर्वोच्चले आलोचना गर्यो। मेइतीलाई अनुसूचित जनजातिको दर्जा दिनुपने मागको विरोधमा अखिल जनजाति विद्यार्थी संघ मणिपुरले ३ मेमा शान्तिपूर्ण विरोध प्रदर्शन गरेको थियो। यी मध्ये एक जुलुसपछि चुराचन्दपुर जिल्ला र विष्णुपुर जिल्लाको सिमानामा रहेको कुकी र मेइती समूहबीच झडप भई घरमा आगजनी भएको थियो । हिंसा चाँडै कुकी-बहुल चुराचन्दपुर सहर र मेइती-बहुल इम्फाल उपत्यकामा फैलियो, प्रत्येक क्षेत्रमा अल्पसंख्यक समुदायलाई लक्षित गर्दै। रोयटर्सका अनुसार एक साताभित्र ७७ कुकी र १० मेइटी मारिएका छन् ।

एसटी को स्थिति बाहेक, अन्य मुद्दाहरू हिंसा हुनु अघि बढ्दै गएको थियो। उदाहरणका लागि, पहाडी जिल्लाका कुकी जनताले राज्य सरकारको आदिवासी भूमि अधिकार सरोकारको उपचारको लक्ष्य भएको देखे। (५२) अफिमको खेती रोक्नको लागि गरिएको वन सर्वेक्षणको प्रयासको परिणाम स्वरूप कुकी समुदायलाई बेदखल गरिएको छ ।

सन् २०२१ मा सैन्य विद्रोहपछि म्यानमारबाट आएका शरणार्थीहरूको बाढीका कारण मेइती समुदायले पनि असुरक्षामा वृद्धि भएको अनुभव गरेको छ, विशेष गरी सागिङ क्षेत्रका मानिसहरू एउटा उदाहरणमा, मणिपुर सरकारले केन्द्रीय सुरक्षा बलहरू, विशेष गरी असम राइफल्सलाई म्यानमारबाट अवैध आप्रवासनलाई अनुमति दिएकोमा प्रश्न गरेको छ। धेरै संगठनहरूले कुकी समुदायहरूको साथमा असम राइफल्सको विरोध गरेका छन्, जसमा मणिपुर प्रहरीले आफ्ना कर्मचारीहरू विरूद्ध एफआईआर दर्ता गरेको उदाहरण सहित कुकी आतंकवादीहरूलाई पुलिस आन्दोलनमा अवरोध पुऱ्याएर भाग्न सक्षम बनाएको छ ।

धेरै संगठनहरूका अनुसार, त्यहाँ सुरक्षा बलहरूद्वारा पक्षपातपूर्ण हत्याका घटनाहरू छन्, साथै पुलिसले मेइती समुदायको पक्षमा रहेको आरोप लगाएको छ ।

उत्तरपूर्वी भारतको पहाडी जनजाति, भारतमा जातीय सम्बन्ध, र मणिपुरमा विद्रोह २०११ को अनुसार मणिपुरका जिल्लाहरू । केही उप-डिभिजनहरू त्यसपछि स्वतन्त्र जिल्लाहरू भएका छन्। मध्यका जिल्लाहरू, इम्फाल उपत्यकाः इम्फाल पूर्व, इम्फाल पश्चिम, थौबल र विष्णुपुर सघन जनसंख्या भएको र मेइतेई मानिसहरूको प्रभुत्व रहेको छ, जबकि बाहिरी जिल्लाहरू मुख्यतया पहाडी, विरलै जनसंख्या भएको र गैर-मेतेई मानिसहरूको प्रभुत्व रहेको छ। उपत्यकाका मानिसहरू मुख्यतया हिन्दू हुन् र पहाडमा बस्नेहरू मुख्यतया इसाई हुन् ।

पहाडी र उपत्यका जिल्लाहरूमा द्दण्ज्ञ को जनगणनाको तथ्याङ्क अनुसार अनुसूचित जाति (सिएस) र अनुसूचित जनजाति (एसटी) जनसंख्या संरचना धेरै फरक छ। "अन्य" वर्गमा सामान्य वर्गका साथै अन्य पिछडा वर्ग (ओबिसी) र आर्थिक रूपमा कमजोर खण्ड (इडब्लुएस) कोटिहरू समावेश छन् ।

पहाडी र उपत्यका जिल्लाहरूमा २०११ को जनगणनाको तथ्याङ्क अनुसार धेरै फरक धार्मिक रचनाहरू छन्। पहाडी र उपत्यका दुवै जिल्लामा १ प्रतिशतभन्दा कम भएकाले सिख, जैन, बुद्ध र अनस्टेडको तथ्यांक देखाइएको छैन । केही अन्य वर्गमा अन्य धर्महरू, साथै सनमहिज्म जस्ता अवर्गीकृत धर्महरू समावेश छन् ।

मणिपुर उत्तरपूर्वी भारतको एउटा राज्य हो, यसको पूर्व र दक्षिणमा म्यानमारसँग सीमा जोडिएको छ। यसमा मणिपुर राज्यसँग सम्बन्धित इम्फाल उपत्यका र पहाडी जनजातिहरूले बसोबास गर्ने वरपरका पहाडहरू समावेश छन् । इम्फाल उपत्यकाले राज्यको भौगोलिक क्षेत्रको लगभग १० प्रतिशत भाग ओगटेको छ जसमा जनसंख्याको ५७ प्रतिशत मुख्यतया मेइतेई, जो बहुसंख्यक हिन्दूहरू छन्, अल्पसंख्यक मुस्लिमहरू र स्थानीय सनमहिज्म अनुयायीहरू छन्। वरपरका पहाडहरूले राज्यको भौगोलिक क्षेत्रको ९० प्रतिशत ओगटेको छ जसमा ४५ प्रतिशत जनसंख्या ३४ जनजाति समूहहरू छन् जुन व्यापक रूपमा नाग र कुकीहरूको रूपमा वर्गीकृत गरिएको छ।उत्तरी जिल्लाहरूमा नागाहरूको प्रभुत्व रहेको छ भने दक्षिणमा कुकीहरूको बाहुल्यता छ। आदिवासी जनजातिलाई अनुसूचित जनजाति (एसटी) को दर्जा दिइएको छ, जबकि मेइतीलाई अन्य पिछडा वर्ग (ओबीसी) को दर्जा दिइएको छ, केहि क्षेत्रमा अनुसूचित जाति (एससी) को रूपमा वर्गीकृत गरिएको छ। विद्वानहरू लेख्छन् कि पहाडी जनजातिहरू, जसको प्रशासनले ठूलो मात्रामा मेइती राजाहरूद्वारा खुल्लाक्पा भनेर चिनिने सम्बन्धित प्रमुखहरूका लागि छोडियो, १८९१ को एङ्लो-मणिपुर युद्ध पछि अंग्रेजहरूद्वारा प्रशासित भयो ।

१९१७-१९ को कुकी विद्रोह पछि ब्रिटिश प्रशासनिक नियन्त्रण झन् सघन भयो र तिनीहरूले प्रशासन गर्न जारी राखे। पहाडी क्षेत्रहरू प्रत्यक्ष रूपमा १९४७ सम्म। विद्वानहरू विश्वास गर्छन् कि औपनिवेशिक प्रशासनले फुटाउनुहोस् र शासन गर्नुहोस् नीति प्रयोग गर्यो जसले जनताहरू बीचको विद्यमान विभाजनलाई फराकिलो बनायो। यसको विपरीत, पहाडी क्षेत्रहरू जोमियाको बसोबास भएको भागको रूपमा उल्लेख गरिएको छ । राज्य जनता । तिनीहरू १९१७-१९ को कुकी विद्रोह पछि मात्र प्रशासित हुन आएका थिए, ब्रिटिश प्रशासकहरूद्वारा मेइती राज्यको संलग्नता बिना ।

भारतीय स्वतन्त्रता पछि, पहाडी जनजातिहरूले संरक्षित स्थितिको आनन्द लिन जारी राखे। मणिपुर भूमि राजस्व र भूमि सुधार ऐन, १९६० ले विशेष अनुमति बाहेक गैर-आदिवासीहरूलाई आदिवासी जग्गा हस्तान्तरण गर्न निषेध गरेको भए पनि, सातौं संशोधन (२०१५) लाई उपत्यकावासीहरूले आदिवासीहरूको भूमि कब्जा गर्ने प्रयासको रूपमा हेरिएको छ । उपत्यकामा आधारित मेइतीले राजनीतिक प्रतिष्ठानमा प्रभुत्व जमाएको छ । ६० वटा विधानसभा क्षेत्रमध्ये ४० उपत्यका र २० पहाडी जिल्लाका छन् । आदिवासी जनजातिलाई उपत्यका क्षेत्रमा बसोबास गर्न निषेध गरिएको छैन। उपत्यकामा आउन नचाहेको तर पहाडमा सडक, विद्यालय वा अस्पताल नभएकाले आफुहरू आउन नपर्ने कुकीहरू बताउँछन् ।

मेइती बहुल इम्फाल उपत्यकामा सरकारी खर्च अनावश्यक रूपमा केन्द्रित भएको आदिवासी समूहहरूले गुनासो गरेका छन् ।

मेइटी को लागि अनुसूचित जनजाति स्थिति मणिपुरको अनुसूचित जनजाति माग समिति (एसटिडिसिएम) ले २०१२ मा मेइटी मानिसहरूको लागि अनुसूचित जनजाति (एटी) स्थितिको माग गर्न थाल्यो। क्एसटिडिसिएम ले दाबी गर्छ कि १९४९ मा मणिपुरको भारतसँग विलय हुनु अघि उपत्यका र पहाडी मानिसहरू बीचको सुमधुर सम्बन्धलाई पुनर्स्थापित गनेछ। अर्कोतर्फ, पहाडी जनताले यो मागलाई नागा र कुकी मागको प्रभावकारिता घटाउने र मेइतीलाई पहाडी क्षेत्रमा प्रवेश गर्न सक्षम बनाउने प्रयासका रूपमा लिएका छन् ।

पछि यो रिपोर्ट आयो कि केन्द्र सरकार र राज्य सरकारले मेइतेईको लागि क्त दर्जाको मुद्दालाई दुई पटक विचार गरेको थियो, एक पटक १९८२ मा र दोस्रो पटक २००१ मा, र दुवै पटक अस्वीकार गर्यो। यो तथ्य द्वन्द्वको सुरूमा सार्वजनिक गरिएको थिएन ।

सिटिजन्स बैंक १८औँ वर्षमा

काठमाडौं । सिटिजन्स बैंक इन्टरनेसनल लिमिटेड १७ वर्ष पूरा गरी १८औँ वर्षमा प्रवेश गरेको छ। ०६४ वैशाख ७ गते २०औँ वाणिज्य बैंकक ो रूपमा स्थापना भएको बैंकले १७ वर्षको अवधि पार गर्दा करिब १७ लाख २४ हजार ग्राहकलाई वित्तीय सेवा प्रदान गर्दै आएको छ ।

सातवटै प्रदेशमा एक सय ९० वटा शाखाहरूमार्फत चालू आर्थिक वर्षको तेस्रो त्रैमाससम्ममा करिब रू. १ खर्ब ८४ अर्ब निक्षेप रहेकोमा कर्जातर्फ रू. १ खर्ब ५६ अर्ब र खुद मुनाफा करिब रू. १ अर्ब २१ करोड रहेको बैंकले जनाएको छ ।

१७औँ वार्षिकोत्सवको अवसरमा बैंकले शुक्रबार बिहानै सबै प्रदेशमा करिब एक हजार ५३ कर्मचारीको सहभागितामा प्रभातफेरी कार्यक्रम आयोजना गरेको छ । जसबाट जनमानसमा वित्तीय ज्ञानको समेत अभिमुखीकरण हुने अपेक्षा लिइएको छ। साथै संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्वअन्तर्गत बैंकले नेपाल रेडक्रस सोसाइटीसँगको सहकार्यमा करिब ६ सय ८४ जनाको सहभागितामा रक्तदान कार्यक्रम गरेको छ।

साथै, मधेश प्रदेशअन्तर्गत वीरगन्ज शाखा र लुम्बिनी प्रदेशअन्तर्गत बुटवल शाखाले निःशुल्क स्वास्थ्य शिविरसमेत सञ्चालन गरेका बैंकले जनाएको छ। शिविरमा करिब तीन सय सेवाग्राहीले निःशुल्क स्वास्थ्य परीक्षण गराउनुका साथै आवश्यक औषधिहरूसमेत निःशुल्क प्राप्त गरेका छन् ।

वार्षिकोत्सवको उपलक्ष्यमा बैंकले 'सिटिजन्स स्मार्ट बचत खाता'लाई १७ थरी आकर्षक सुविधा थप गरेर ग्राहकमाझ ल्याएको छ । अब ग्राहकले यो योजनाअन्तर्गत खाता खोल्दा आकर्षक थप १७ सुविधा निश्चित समयका लागि प्राप्त गर्न सक्ने बताइएको छ ।

सिटिजन्स बैंकले बचतसम्बन्धी विषयलाई ध्यानमा राख्दै वित्तीय साक्षरतासम्बन्धी एक भिडियो सामग्रीसमेत सार्वजनिक गरेको छ । ग्राहकहरूको सुविधालाई मध्यनजर गर्दै यसै दिनदेखि बैंकले आफ्नो थप ६ वटा शाखाबाट 'प्रिभिलेज काउन्टर'को समेत सुरूवात गरको छ ।

काठमाडौं उपत्यकाभित्र कुमारीपाटी, बौद्ध, कोटेश्वर र न्युरोड शाखामा तथा उपत्यकाबाहिर बुटवल र हस्पिटललाइन शाखामा वैशाख ७ गतेबाट प्रिभिलेज काउन्टर सञ्चालन भएको बैंकले जनाएको छ । साथै १७औँ वार्षिकोत्सवको उपलक्ष्यमा सिटिजन्स बैंकको मुख्य प्रायोजनमा १०औँ सिटिजन्स बैंक खुला टेनिस प्रतियोगिता यही वैशाख ९ देखि १५ गतेसम्म दशरथ रंगशालामा हुन गइरहेको छ ।

नेपाल राष्ट्र बैंकको अनुरोध

मोबाइल बैंकिङ, इन्टरनेट बैंकिङ र वालेट जस्ता डिजिटल वित्तीय सेवा (Digital Financial Services) प्रयोग गर्दा नोटको आवश्यकता नहुने, आफैं उपस्थित भई लाइन बस्ने झन्झट नहुने र खातामा सिधै भुक्तानी हुने हुँदा कारोबार पारदर्शी र विश्वासिलो हुनुका साथै समयको बचतसमेत हुने गर्दछ ।

डिजिटल वित्तीय सेवाको प्रयोग गर्दा के प्रयोजनको लागि कसलाई भुक्तानी गरेको हो सोमा सावधानी पुऱ्याउनुपर्ने दायित्व सम्बन्धित व्यक्तिको नै हुने भएकोले बैंकको नाम, खाताको नाम, खाता नम्बर, मोबाइल नम्बर, भुक्तानीको प्रयोजनलगायतका विवरण यकिन गरेर मात्र कारोबार गर्नुपर्दछ ।

सजग भई डिजिटल वित्तीय सेवा प्रयोग गरौं।

लोकराष्ट्र नेपालमा धृतराष्ट्रको जस्तो शासन

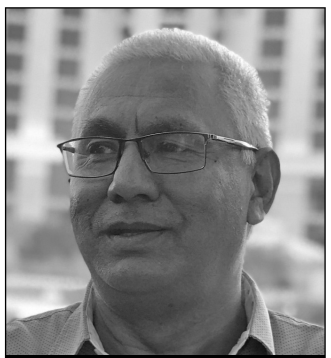

• राजन कार्की
rajan2012karki@yahoo.com

राष्ट्र अर्थात् जनता, जनता अर्थात् राजनीतिका निर्णायक । जनतालाई भ्रममा राखी राखी जनतामाथिनै हेलाँ गर्ने, शोषण गर्ने, सकसमा पार्ने काम राजनीतिले किन गरिरहेको छ ? जनताको हितमाथि व्यापार गरेर कहिलेसम्म कमाइरहने ? कति कमाउने, सत्ता, सम्पत्ति, शक्ति कतिभए पुग्ने ?

हाम्रा राजनीति र प्रशासनका ठूला पदमा पुगेकाहरू अवकाश पाएपछिसमेत राष्ट्रको निरन्तर दोहन गरिरहेका छन् । गरीब राष्ट्र जसको बजेटभन्दा बिदेशी ऋण बढी छ, सेवा भन्दा कुशासन बढी छ, विधि भन्दा दण्डहीनता बढी छ, त्यस्तो देशमा राजनीति शुद्ध समाजसेवा हुनुपर्ने हो । हाम्रा नेताहरूले राजनीतिलाई व्यवसाय बनाइदिए । राजनीतिक व्यवसाय खुब फस्टाएको छ देशमा ।

जो विदेशी नेपाल आउँछन्, नेपाललाई स्वर्गको टुक्रा भन्छन् । यस्तो स्वर्गको टुक्राका नेतृत्वकर्ताहरू सुनको तस्करी क्षेत्र, भ्रष्टाचारको केन्द्र, माफिया र अपराधीको गुँड बनाइरहेका छन् । यो नेपाल सिध्याउने खेल हो, चाल हो, साजिस हो । नेपालमाथि देखिएका खतरासँग जुध्न जरूरी छ ।

सवाल एउटै छ, जुध्ने नेतृत्व गर्ने कसले ? कुन पार्टी, कुन व्यक्ति, कुन शक्तिले ?

यी कस्ता नेता हुन्, आफैले एमसीसी मागे, एमसीसीमा बिबाद झिके, आफैले पास गरे । आफैले बीआरआई मागे, सही गरे, बीआरआई कार्यान्वयन गर्न ढिलाइ गरिरहेकै छन् । आफैले भारतलाई नेपालको कुनै पनि योजनामा ३ करोडबाट २० करोडसम्म लगानी गर्न दिने स्वीकृति दिए, त्यसबाट नेपालको सार्वभौमिकता खुम्चियन पुगेको अनुभूति नै गरेनन् । यी आफूलाई सार्वभौम भन्छन् । कहाँको सार्वभौम, कति सार्वभौम ?

यहींनेर यक्ष सवाल उठ्छ- पार्टी, नेतृत्व, बुद्धिजीवी, नागरिक समाज, अधिकारकर्मी, संसद, सरकार कति सक्षम हुन् ? जो सक्षम छैनन्, असक्षमले चलाएको

८ वर्ष लगाएर झण्डै खर्ब खर्च गरेरसंविधान लेखे, संविधानमा नेपालको बुच्चे नक्सा नै छुटाए, जनताले आन्दोलन गरेपछि नक्सा अध्यावधिक गरे, नक्सामा कालापानी, लिपुलेक, लिम्पियाधुराको भँमि देखिन्छ, ती भूमि मा नेपालको शासन छ कि छैन, यिनले देखाउनै सक्दैनन् , भन्नै सक्देनन् । ती भूमि भारतले आफ्नो नक्सामा हालिसक्यो, संसद र सरकार बहस गर्दैनन्, नेपालको भूमि छाड्न भारतलाई भन्न सक्दैनन् । यसबाहेक भारतले ६० हजार हेक्टरभन्दा बढी सीमा मिचेको छ, कुनै नेता बोल्दैनन्, मानौं यिनीहरू कमैया हुन् ।

कमैया पनि स्वतन्त्र हुन्छ, कमैया खेताला पनि सार्वभौम हुन्छ ?

राजनीति र प्रशासनमा जो छन्, जो लाग्नेवाला छन्, तिनलाई सार्वभौमिकताको ब्रिज कोर्ष नपढाइ नहुने भयो । जागीर खानु पैसा कमाउने, राजनीति गर्नु पैसा कमाउन । राजनीति पनि पेशा हो र ? तर यिनले पेशा बनाइदिए ।

नेतृत्वलाई जनताले आमा नपढाएसम्म यिनका लागि आमा बेच्ने र नाफा कमाउने बस्तुमात्र हुनेछ । आमा सत्य हो, संसार हो, उज्यालो हो । आमाभन्दा पर अन्धकारमात्र हुन्छ भनेर यिनलाई पढाउनु पर्छ । १९७५ को सिक्किम र सुनाखरी पढाउनुपर्छ । अनि बुद्धि फिर्ला कि ? थाहा छ, यिनलाई सबै थाहा छ, तर प्रशासक र नेता यतिबिघ्न अवसरवादी बने कि यिनलाई तामा तुलसी भकाउन जरूरी छ ।

प्रकृतिले शिक्षा दिइरहेको छ । बच्चा जन्मने बेलामा आमा फत्रिन्छिन्, आमाको छाती रसाउन थाल्छ । जब बच्चा जन्मिन्छ, छातीमा टाँस्नासाथ आमाको छातबाट दुधको धारा बर्सिन थाल्छ । बिस्तारै बच्चाका दाँत पलाउन थाल्छन्, ऊ ठोस खाद्य खान सक्ने हुँदैजान्छ, आमाका दूधका धारा सुक्दै जान्छन् । आमा उमेरले नेटो काट्दै जाँदा सन्तान बालकबाट तन्नेरी हुँदैजान्छ । ऊ प्रौढ भएर वृद्धतिर लस्किँदा तिनका पनि नयाँ सन्तान हुँदै जान्छन् । पुराना पात झर्छन्, नयाँ पलाउँछन् । यो प्रकृति हो । प्रकृतिलाई समेत हेप्ने, पेल्ने काम लोकवादी हुँ भन्नेहरू सबैले गरिरहेका छन् ।

नेपाल छ र हामी नेपाली छौं । हाम्रो ? सोच्दैनन् । आमालाई घोचेका घाउहरूका पीडा लियौं कि लिएनौं ? सोच्दैनन् । आमाको दुःख दर्दमा साथ दियौं कि दिएनौं ? बुझ्दैनन् । विवेक मारेपछि अविवेकी हुन्छन् । अविवेकीहरू नेपालको शासन प्रशासन चलाइरहेका छन् ।

यसकारण राष्ट्रघात, जनघात गरिरहेका छन् । यिनलाई अस्तित्वभन्दा राजनीति प्यारो छ, राजनीतिलाई व्यवसाय बनाएर प्राप्त हुने मुनाफा प्यारो छ । हाम्रा नेताहरू राजनीतिमा माफियाकरण गरेकै छन्, व्यापार चलाइरहेकै छन् । प्रशासनमा व्यापार, राजनीतिमा व्यापार ।

सत्य के हो भने सन्तानको खुशी राष्ट्रआमा, जन्मदिने आमाको कामना । सन्तानको सुख आमाको चाहना । भोक वा कुनै पनि पीडाले आमालाई असर गर्दैन, जब

•••

हाम्रा राजनीति र प्रशासनका ठूला पदमा पुगेकाहरू अवकाश पाएपछिसमेत राष्ट्रको निरन्तर दोहन गरिरहेका छन् । गरीब राष्ट्र जसको बजेटभन्दा बिदेशी ऋण बढी छ, सेवा भन्दा कुशासन बढी छ, विधि भन्दा दण्डहीनता बढी छ, त्यस्तो देशमा राजनीति शुद्ध समाजसेवा हुनुपर्ने हो ।

•••

सन्तान दुःखी हुन्छ । सन्तानको सन्तुष्टि आमाको तृप्तता । पृथ्वीमा जीवित दैव छ भने ती आमा हुन् । मानिसका पहिलो गुरू आमा नै हुन् । आमाले जन्माउँछिन्, खान सिकाउँछिन्, बोल्न सिकाउँछिन् । उभिन सिकाउँछिन्, लडे आमाले उठाउँछिन् । हाम्रो आदि र अन्त्य सबै आमा नै हुन् । यसकारण आमा स्तुत्य छिन्, वन्दनीय छिन् । सन्तान घरबाट निस्किए चिन्ता गर्ने आमा हुन् । कहिले फर्कन्छ भनेर आँखा तानीतानी पर्खने आमा । बिरामी पर्दा निको पार्न अहोरात्र खट्ने आमा हुन् । आमा गाँस हुन्, आमा वास हुन्, आमा जुनसुकै दुःख निवारणकी आश हुन् । हामीलाई ठेसलाग्दा समेत आमा भन्छौं, जीवनको सर्वस्व आमा हुन् । आमा के होइनन् ? सांसारिक जीवनको प्राण हुन्, उच्चाटित भावना र भावनाभित्रको भवानी आमा हुन् । यस्ती आमा अर्थात् जन्मभूमिमाथि नेताहरू किन यतिबिघ्न अत्याचारको खुँडा चलाइरहेका छन् । अपराध बढाइरहेका छन् । यिनलाई चेत कहिले खुल्छ ? नेताजति घृणा अरू कसमा होला ? यसको मूल कारण अस्तित्व, आमामाथि यिनले चलाएको कुशासन, कुचक्रले हो । अविवेकीपनले हो ।

अस्तित्व अर्थात् आमा । माटो आमा, ढुङ्गा आमा । हिमाल आमा, झरना, नदी आमा । पहाड आमा, तराई आमा । निर्मलता आमा, पवित्रता आमा । जीवनद्वार आमा, बागद्वार आमा, संसार आमा, स्वर्ग आमा । पारिजात आमा, सयपत्री आमा, दुबो आमा, मखमली आमा । नेताहरू किन अस्तित्व आमासँग खेलाँची गर्छन् ? आमा त पुजनीय हुनुपर्छ, आमालाई शिरमा राखेर चल्नुपर्छ । अनुशासनहीनहरू छाडा भएका छन् ।

छाडा भएकैले यिनीहरू राष्ट्रघाती बनेका हुन् । जो राष्ट्रघाती छन्, तिनले आफ्नै घुँडा बन्चरो हानिरहेका छन् । आफ्नै पुस्ताका लागि अँध्यारो खाडल खनिरहेका छन् । हामीले जन्मदाता, जन्मभूमिको मुहारमा खुशी दियौं कि दिएनौं

राष्ट्र सकसमा छन् । जनता पीडित छन् । घरघरमा जन्मदाता माताहरूको अपमान भइरहेछ । बोक्सीको आरोप लागिरहेछ, चारपाटे मुडेर मलमूत्र ख्वाएर रूवाउने अपराध बढेका छन् । महिला हिंसा त यतिसम्मको भयावह कि श्रीमतीलाई टुक्रा टुक्रा पारेको पनि देखिन्छ । बालबालिका बलात्कार र तिनको हत्याले हाम्रो समाज ढुङ्गे युगतिर फर्कन लागेको आभास दिइरहेको छ । आमा त निर्मला पन्तकी पनि आमा हुन्, कृष्णप्रसाद अधिकारीकी आमा गंगामायाँ पनि आमा हुन् । मेची कालीभित्रको भूमि पनि आमा हुन् । आमाका अनेक रूप स्वरूप छन् । सबै आमाहरूलाई सादर प्रणाम । तर पूजनीय जन्म दिने र जन्मभूमि आमाहरू रोइरहेछन् । आमाहरूको अस्तित्वमाथि बलात्कारी र अतिक्रमणकारी धावा बोलिरहेछन् । यिनै नेताहरूले अत्याचार गरिरहेका छन् । आमाप्रतिको दायित्ववोध हुनसकेको छैन । यी स्वार्थका पुतला, धृतराष्ट्रका नवअवतार हुन् । आमा र देशले यसरी रूनुपर्ने ? कहिलेसम्म ? अब त अति भइसक्यो ।

नेपाल कस्तुरीजस्तो छ । कस्तुरी आफ्नै नाभिमा रहेको बीनाको सुवास खोज्दै यत्रतत्र दौडिरहन्छ । हामी पनि सुख, स्वर्ग खोज्न राष्ट्रहित छाडेर भौँतारिइहेका छौं । माता र मातृभूमिको सेवामा सन्तुष्टि छ, आमाको पैतालामुनि सुखस्वर्ग छ भन्ने नबुझेर स्वार्थको पछि दगुरेका छौं । स्वर्ग टपक्क टिपेर थपक्क राखेजस्तो यति रसिलो धर्ती, विश्वले शान्ति र शिखर भएको अनुपम भूमि भनिरहेको छ, हामी मातृचुलीको महिमा भुलिरहेछौं । अस्तित्वमाथि धावा बोलिरहेका छौं ।

पढ्यौ हामी बसीकन सँगै वेद, बाइबल, नमाज
पसेकेही नरपशुहरू ध्वस्त पारे समाज ।

मऱ्यौ ज्यूँदै त्यो जस्ले बिर्सियो देशको माटो
बाँच्यो त्यो मरेर पनि जस्ले सम्झियो देशको माटो ।

कायर भएर पटक पटक मर्नुभन्दा
बहादुर भएर एकै पटक मर्न सकौं ।

- अभियानवाणी

अभियान साप्ताहिक

सम्पादकीय

सुशासनको नारा हात्तीको देखाउने दाँत !

मुलुक यतिबेला अस्थिरताको मार्गतर्फ उन्मुख हुँदै गएको छ । संघीय सरकार प्रदेश सरकारहरू बन्ने र भत्किने क्रम जारी रहेकालेगर्दा विकास निर्माणले गति लिन सकेको छैन भने सुशासनको नाम त कागजमै सिमित भएको छ । एउटा सरकारले थालेको विकास निर्माणलाई अर्को सरकारले स्वीकार गर्न नसकेको हुनाले विकास निर्माणको कार्यमा अवरोध सिर्जना भएको छ । संघीय सरकार परिवर्तन हुने बित्तिकै त्यसको प्रत्यक्ष प्रभाव प्रदेश सरकारमा परेको हुनाले प्रदेश सरकारहरुको औचित्य माथि नै प्रश्न मात्र उठेको होइन प्रदेश सरकारहरू संघीय सरकारको निर्देशन र निर्णयमा चलेका हुनाले प्रदेश सरकारको औचित्य के भन्ने प्रश्न समेत उठेको छ । संघीय सरकारले प्रदेश सरकारलाई आफ्नो सौताको रुपमा हेर्ने गरेको आरोप प्रदेश सरकारहरूले लगाईरहेका छन् । संघीय सरकारले आवश्यक कानुन निर्माण गर्न नसक्दा प्रदेश सरकारहरू कठपुतली जस्तो भएको उनीहरूको आरोप लागि रहेको छ ।

संघीय संसदले कानुन निर्माण गर्ने मुख्य जिम्मेवारी पाएको भएपनि संसदले कानुन निर्माण गर्न सकेको छैन । कानुन निर्माण गरी संसदमा दर्ता गरी छलफल गराउने दायित्व सरकारको हो । तर हिउँदे अधिवेशनमा सरकारले दुई वटा विधेयक मात्र संसदमा पेश गर्न सक्यो । निजामति विधेयक, प्रहरी समायोजन विधेयक जस्ता महत्वपूर्ण विधेयक पारित गराउन सरकार असफल सावित भएको छ भने सर्बोच्च अदालतले समेत आदेश दिएको अर्को विधेयक सत्य निरुपण तथा बेपत्ता छानविन विधेयक सम्म सरकारले संसदमा पेश गर्न सकेको छैन । प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहालको गैरजिम्मेवारी चरित्रकै कारण मन्त्रिपरिषद् पटक–पटक फेरबदल भईरहेको छ ।

२०७९ पुस १० गते नेकपा एमाले सहितको सहयोगमा प्रधानमन्त्री बन्न सफल भएका माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष समेत रहेका दाहालले आफू प्रधानमन्त्री भएको दुई महिना नपुग्दै एमालेसहितको गठबन्धन तोडेर कांग्रेससँगको गठबन्धन बनाउन पुगे । कांग्रेससँगको गठबन्धनको सरकार करिब ११ महिना चल्यो सो सरकारले समेत सन्तोषजनक रुपमा काम गर्न सकेन । प्रधानमन्त्री दाहालले आफू बाँचुन्जेल उथलपुथल गरिरहने उद्घोष गरे । त्यही उद्घोष अनुसार उनले २०८० फागुन २१ गते फेरी एमाले सहितका दलहरूसँग गठबन्धन गर्न पुगे । २०७९ मंसिर ४ गते सम्पन्न भएको निर्वाचनमा माओवादी केन्द्रले कांग्रेस, जसपा र एकीकृत समाजवादीसँग गठबन्धन गरेको थियो सोही गठबन्धनले गर्दा कांग्रेस सबैभन्दा ठूलो पार्टी बन्न पुग्यो भने माओवादी केन्द्रले प्रत्यक्ष र समानुपातिक गरि ३२ सिटमा खुम्चिन पुग्यो । प्रधानमन्त्री दाहालले त्यही ३२ सिटलाई प्रयोग गरेर कहिले कांग्रेस र कहिले एमाले दुवैलाई पालैपालो खेलाई रहेका छन् ।

प्रधानमन्त्री दाहालको अस्थिर राजनीतिक चरित्रले गर्दा सुशासन र विकास निर्माणले गति लिन सकेको छैन । तर भ्रष्टाचारले भने राम्रै गति लिएको छ । भ्रष्टाचारमा पूर्व प्रधानमन्त्री देखि लिएर मन्त्रीहरू, सरकारी उच्च तहमा बसेका व्यक्तिहरू नै संलग्न भएका छन् । पूर्व प्रधानमन्त्रीद्वय माधव नेपाल र बाबुराम भट्टराईलाई ललिता निवास जग्गा काण्डमा उन्मुक्ति दाहाल सरकारले नै दिएको छ । माओवादी केन्द्रका नेता र कार्यकर्ताहरूसमेत विभिन्न काण्डमा मुछिएका भएपनि उनीहरूलाई उन्मुक्ति दिएर तल्लो तहका केही व्यक्तिहरूलाई मात्र कानुनी दायरामा ल्याउने प्रयास गरिएको छ । मुलुकका गृहमन्त्री नै सरकारी ठगीको धन्दामा मुछिएका छन् तर उनीमाथि कानुनी कारबाही हुनमात्र नसकेको होइन अनुसन्धान समेत भएको छैन । सत्ता स्वार्थलाई केन्द्रमा राखेर केहीलाई कानुनी दायरामा ल्याउने र केहीलाई उन्मुक्ति दिइने प्रवृत्ति दाहाल सरकारको नियत नै भएको प्रष्ट रुपमै देखिएको छ । तर यति हुँदाहुँदै पनि प्रधानमन्त्री दाहालले सुशासनको नारा दिइरहेका छन् ।

सुशासन हेर्न सिंहदरबार गए पुग्छ अझ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद् को कार्यालय हेरे पुग्छ । अनावश्यक कर्मचारी थुपारेर बस्ने कुर्सीसमेत नदिई त्यहाँ सुशासन कायम गरिएको छ । आफ्ना मान्छेलाई भने कामै नगरी सरकारी ढुकुटी लुट्ने छुट सिंहदरबारभित्रै र बालुवाटारबाटै दिइँदै आएको छ । आफ्नो पार्टीको बैठक प्रधानमन्त्रीको निवासको राख्न र त्यहाँ भएको खर्च समेत सरकारी ढुकुटीबाट तिर्न' पनि सुशासन भित्रै पर्दछ होला नि प्रधानमन्त्री ज्यू ! भन्ने हामीले ठानेका छौं ।

अब परिवर्तन अनिवार्य छ

प्रकाशचन्द्र लोहनी

नेपालको गणतन्त्रीय संविधान जारी भएपछि यसलाई नेपाली जनता र नेपालको राष्ट्रियताको पक्षमा ठूलो उपलब्धि भएको घोषणा गरिएको थियो । त्यसबखत ठूला पार्टीका सबै ठालु नेताले नेपालमा राजनीतिक अनिश्चितता हटेको र स्थिरताको नयाँ युगको सुरुवात भएको घोषणा गरेका थिए । राजनैतिक स्थायित्व सुनिश्चित भएकाले आगामी दिन नेपाल र नेपालीको समुन्नति, विकास र समृद्धिको नौलो बिहानी भनी जनतालाई भनिएको थियो । द्रुत गतिमा विकासको पथमा लम्केको चीन र भारतको बीचमा राजनीति र शासन अब अस्थिर नहुने र दक्षिण एसियामा उज्यालो ताराका रूपमा अगाडि बढ्ने कल्पना थियो तर यो सात–आठ वर्षको अनुभवले हामीलाई के भनिरहेछ ? अब यो प्रश्नलाई कुनै आग्रह, पूर्वाग्रह नराखी विचार गर्ने बेला भइसक्यो । केही यथार्थ हेरौं :

(क)दिगो आर्थिक विकासको अभियानमा नेपालको स्थिति दयनीय छ । आर्थिक वृद्धि सालाखाला ४ प्रतिशत वरिपरि घुम्दै छ । विश्व बैंकका अनुसार यो वर्ष आर्थिक वृद्धिदर ३.५ को हाराहरीमा सीमित हुनेछ ।

(ख)आर्थिक लगानी र आर्थिक प्रतिफलबीच राज्य सन्तुलन कायम गर्न असफल छ । नेपालका गरिब भुईंमान्छेले तिरेको करको दुरूपयोगमा कुनै रोकटोक छैन ।

(ग)छिमेकी देशको दाँजोमा नेपाली सबभन्दा बढी कर तिर्छन्, तर यसको उपयोग जनताको पक्षमा नभएर राजनीतिको नाममा खडा भएका पेसेवर राजनीतिज्ञ र उनका भारदारको स्वार्थपूर्तिमा दुरुपयोग हुँदैछ ।

(घ)बजेट निर्माण र कार्यान्वयन भाषणको औपचारिकतामा सीमित छ । संसद्मा जे पेस गरिन्छ, त्यसलाई कुनै संशोधन या सर्तबिना स्वीकार गर्ने रबर छापको रूपमा संसद् रहेको छ । बजेट कार्यान्वयनका लागि सरकार जवाफदेही छैन ।

(ङ)सरकारी खर्च व्यवस्थापन लथालिंग छ । कुल बजेटमा पुँजीगत खर्चको हिस्सा घट्दै छ तर साधारण खर्चमा रोक छैन ।

(च)व्यापारमा देखिएको असन्तुलन र यसमा निहित संकटबारे भाषणबाहेक काममा सरकार असफल छ ।

(छ)कृषिको वृद्धिदर १९८० को दशकभन्दा कम छ । कृषि प्रधान नेपालको एउटा सबभन्दा ठूलो आयात कृषि वस्तु भएको छ ।

(ज)बढ्दो खर्च र कमजोर राजस्वका कारण वित्तीय तनाव बढेर गएको छ । विदेशी मित्रराष्ट्रबाट अनुदान र ऋणको उपलब्धता घटेर गएको छ । थप ऋण र अनुदान माग्ने नेपालको नैतिक आधार कमजोर भएकाको छ ।

(झ)विदेशी मुद्राको सञ्चिति बढेको छ तर यसलाई उत्पादनमुखी क्षेत्रमा प्रयोग गर्न शासकीय क्षमता छैन ।

(ञ)रोजगारीको अभावमा नेपाली बाध्य भएर देश छोड्दै छन् । राम्रो स्कुलमा पढेका युवा अमेरिका, क्यानडा, अस्ट्रेलिया जस्ता देशमा स्थायी बसोबासमा लाम लागेर जाँदैछन् ।

(त)बैंक ऋणको विस्तार भएको छ तर अधिकांश फाइदा ठालुहरूमा पुगेको छ । ९ प्रतिशत ऋण लघुवित्त र सहकारीबाट ग्रामीण क्षेत्रमा प्रयोग भएको छ । तर यसमा देखिएको लुटले गरिब जनताको जीवनसँग शासक वर्गले कसरी खेलबाड गरिरहेको छ भन्ने स्पष्ट छ ।

(थ)बेरोजगारी र भ्रष्टाचार वृद्धि तथा प्रतिस्पर्धात्मक क्षमता गुमाउँदै गएको अर्थतन्त्रका कारण देश चिनी रोगले सताएको मान्छे जस्तो सुक्दै गइरहेको छ । आत्मसम्मान र स्वाधीनतामा देश कमजोर हुँदैछ र विदेशी शक्तिको क्रीडास्थल हुन थालेको छ ।

यी यथार्थ पेस गर्नुको मतलब आलोचना मात्र गर्नु या निराशाको तस्बिर मात्र पेस गर्नु होइन । बाहिरी आवरण हेरेर नेपालको संविधानलाई 'उत्कृष्ट' भन्नेहरूको कमी छैन । संवैधानिक सन्तुलन र नियन्त्रण, आवधिक चुनाव, नागरिक हकको लामो फेहरिस्त, वाक् तथा प्रेस स्वतन्त्रताका लामा बुँदा पढ्दा नेपालको राजनैतिक धरातलबारे गुणगान गाउनेका लागि पर्याप्त मसला छ । तर जुनसुकै राजनीतिक धरातलको असली परीक्षा त्यसले प्रतिपादित आदर्शलाई व्यवहारमा कति न्याय गरेको छ, जनताको जीवनस्तर उचाल्न, राष्ट्रिय स्वतन्त्रता, एकता र सार्वभौमिकताको जग बलियो बनाउन कसरी प्रयोग हुन्छ भन्ने बुँदामा निर्भर रहन्छ । संविधान 'उत्कृष्ट' हुने तर राज्यको क्षमता र जनताको न्यूनतम आकांक्षाबीचको खाडल बढ्दै जाने हो भने एक हजार पेजको संविधान लेखे पनि त्यो रद्दीको टोकरीमा पुग्ने मात्र नभई देशमा ठूलो आपत्ति र अशान्तिसमेत आइलाग्न सक्छ । सामान्यतया नयाँ संरचना खडा गर्दाको आदर्श दृष्टिकोणले संघर्ष गर्न ऊर्जा दिन्छ । सत्ता कब्जा गरेपछि त्यो आदर्श सेलाउँछ । सत्ताको राप र तापले विकृति मौलाउँछ र शासकीय विनाश सुरू हुन्छ । यो यथार्थ बुझेर समयमै परिवर्तन गर्न तयार हुने मनस्थितिले ठाउँ पाएन भने अराजकताको नयाँ राजमार्ग बन्न पुग्छ ।

हाम्रो देशमा राजा ज्ञानेन्द्रले जनआन्दोलनको क्रममा संसद् पुनःस्थापना गरेपछि स्थापित पहिलो संसदीय बैठकले आफ्नो घोषणाद्वारा संसद् र संविधानभित्रको संस्थाको रूपरेखा राजसंस्थालाई स्वीकार गऱ्यो । त्यसबखत पारित भएको दस्तावेजको दफा (५) मा स्पष्ट रूपमा राजदरबारसम्बन्धी कानुन बनाउने र राजसंस्थाले कति सुविधा पाउने भन्नेजस्ता बुँदा पनि संसद्ले तोक्ने निर्णय गऱ्यो । यसबाट संवैधानिक राजसंस्था जनआन्दोलनपछिको पहिलो बैठकले स्विकारेको स्पष्ट छ । सहमतिको यो दस्ताबेजलाई पछि इन्कार गरियो र नेपाली राजनीतिमा निर्णय एउटा र व्यवहार अर्को भन्ने संस्कारको सुरूमै बीजारोपण गरियो । समस्याको जड यही हो ।

नयाँ संविधान लागू भएपछि संविधानले दिएको नयाँ धरातलमा उभिएर आर्थिक उन्नतिका कार्यक्रम लागू गर्न कुनै पनि सरकारको चासो देखिएको छैन । संविधानको पानामा लेखिएका अक्षरले देश बनाउँदैनन् । संसद्मा समानुपातिक प्रतिनिधित्वको अवधारणाको सैद्धान्तिक पक्ष बलियो छ । तर व्यवहारमा यसको बलियो पक्ष नै सबभन्दा कमजोर छ । समानुपातिकको नाममा नातागोता, परिवारवाद र द्रव्यशक्ति प्रधान भएको छ । समस्या यतिमा मात्रै सीमित छैन । समानुपातिकको नाममा खडा भएको प्रतिनिधित्व संरचना व्यवहारमा देशमा राजनैतिक स्थिरताभित्र अस्थिरता र अन्ततोगत्वा भ्रष्टाचार र अनुशासनहीनताको बलियो कारण भएको छ ।

स्थिरतामा निहित अस्थिरता

देशमा आज ५ वर्षे चुनावी वैधानिकताबाट आशा गरिएको राजनैतिक स्थिरता बाहिरी आवरणमा छ भने राजनीतिक संरचनाभित्र निहित अस्थिरता अब झन्डै संस्थागत भएको छ । यो सात वर्षमा झन्डै आधा दर्जन पटक सरकार संकटमा परेको छ या बदलिएको छ । नयाँ गठबन्धन बन्नु र भत्कनु राजनीतिको नयाँ खेल भएको छ । वस्तुतः देशको राजनीति डरलाग्दो किसिमले अस्थिरताको भुमरीमा फसेको छ । नयाँ मन्त्रीलाई कति दिन मन्त्री हुने भन्ने ठेगाना छैन । स्वभावतः केही महिना सत्तामा हुँदा देशका लागि होइन, आफ्नो स्वार्थका लागि सत्ताको दुरुपयोग गर्न नहिचकिचाउने प्रवृत्ति नयाँ अग्रगमनमा निहित विशेषता भएको छ । अस्थिर राजनीतिका कारण व्याप्त यो रोग प्रशासनलगायत अन्य शासकीय अंगमा बलियो हुँदै गएको छ । यसको अन्तिम बिन्दु अराजकता र माफियातन्त्रको संस्थाकरण हो । त्यसैले देशमा राष्ट्रको सम्पत्तिमा लुट मचाउनेहरू कानुनको दायरामा परेर आफ्नो कसुरको जिम्मेवार हुन्छन् भन्ने कुरामा कसैलाई विश्वास छैन । अर्थात्, जतिसुकै ठूलो अपराध गरे पनि नेपालका ठालुवर्गलाई अहिलेको संवैधानिक व्यवस्थामा हत्तपत्ति मुद्दा लाग्दैन । लागिहाले पनि त्यसलाई कमजोर तरिकाले पेस गरिन्छ । न्यायालय पुगिहाले पनि त्यहाँ विशेष सुविधाका साथ व्यवहार हुन्छ भन्ने तथ्य बिस्तारै पुष्टि हुँदै आएको छ ।

हाम्रो मूल समस्या वर्तमान अस्थिर राजनीति हो । हाम्रो देश विश्वशक्तिको रूपमा मान्यता पाउँदै गएको चीन र सात प्रतिशत आर्थिक वृद्धि अब सामान्य सम्झने भारतको बीच रहेको छ । दुवै देशको राजनैतिक व्यवस्था फरक छ तर तीन मूल कुरामा समानता छ- राजनैतिक स्थिरता, द्रुत आर्थिक विकास र राष्ट्रवादी चिन्तनको व्यापकता । यी तीनै बुँदामा हामी कमजोर साबित हुँदैछौं । राष्ट्रवादी चिन्तन र राष्ट्रिय स्वाभिमानमा ह्रास हुँदै गएको छ । यस कारण नेपालको राजनीति नेपालीको हातबाट बाहिरिया शक्तिको चलखेलमा हुने र हामी चेस खेलका गोटी मात्र त हुँदै छैनौं ? यो चिन्ता व्याप्त छ । दुई शक्तिशाली चट्टानको बीचमा रहेर हामी पग्लेर हराउने त हैनौं ? यो प्रश्नले धेरै देशभक्तलाई पिरोलेको छ । ठूलाठूला बन्दै गएका दुई भवनको बीचमा सानो र बलियो घर पनि बनाउन नसक्ने हो भने हामी कसरी बाँच्ने ?

आजसम्मको हाम्रो अनुभवले देखाएको कमजोर राजनैतिक धरातलमा पुनर्विचार नगरी अब विकल्प छैन । यसका लागि निम्न चार बुँदाबारे विचार गरौं :

१. कसैले कसैलाई निषेध नगर्ने मनस्थिति अब हाम्रो नयाँ पुनर्जागरणको बाटो हुनुपर्छ । राष्ट्रको परम्परागत संस्थालाई प्रजातन्त्र र जनताको सर्वोच्चताको परिधिभित्र राखी देशमा स्थायित्व र एकता कायम गर्न प्रयोग गरौं ।

२. राजनैतिक स्थिरताको सम्भावनालाई बढवा दिन समानुपातिक प्रतिनिधित्व तर समावेशी राज्य व्यवस्था कायम गर्न माथिल्लो सदनलाई आजभन्दा बलियो र समावेशी बनाई प्रधानमन्त्री माथिल्लो सदनबाट पनि हुन सक्ने व्यवस्था एउटा विकल्प हुन सक्छ ।

३. प्रदेशको संरचनाबारे पुनर्विचार गर्न आँट गर्नुपऱ्यो । हाल प्रदेशको जुन संरचना छ, त्यो नेपाली जनताको करको अपव्यय र भ्रष्टाचारको केन्द्र भएको छ । तल्लो तहसम्म अधिकारको हस्तान्तरण हुनैपर्छ तर देशको आजको संरचनाबारे पुनर्विचार गर्न सबै दलमा आवश्यक भएको छ ।

४. गाउँ सरकारको अवधारणा यो संविधानको सबल पक्ष हो । तर यसलाई कसरी जनताप्रति बढी आर्थिक रूपमा सबल, विकासका लागि लगानी संकलन र उपयोगको आधार बनाउने भन्ने बुँदामा मौलिक बहस आवश्यक भइसकेको छ । अन्यथा यी संस्था सिर्फ सरकारी अनुदानमा तलबभत्ता, सहुलियत र अपव्ययको केन्द्र हुने सम्भावना रोक्न गाह्रो पर्नेछ । द्रुत आर्थिक विकासका लागि राजनीतिक स्थिरता अनिवार्य छ । भ्रष्टाचार र लुटको संस्कृति आत्मसात् गरेका नेपाली शासकवर्गले यो तथ्य बुझ्नेनन् । समय छँदै परिवर्तनका लागि मन खुला गरौं । के स्पष्ट हुनु जरूरी छ भने दक्षिण एसिया 'संघर्षको क्षेत्र' हो जहाँ अमेरिका र चीनको दबाब, प्रभाव र राष्ट्रिय स्वार्थको रूपरेखा बढ्दै गइरहेको छ, बढेर जानेछ । यस परिवेशमा राजनीतिक अस्थिरता र चलायमान लुटको संस्कार र भूटको खेती गरेर 'अग्रगमन' को नारा फुकेर रमाउने हो भने जनताले हामीलाई माफ गर्ने छैनन् ।

अन्तमा

परिवर्तनको शृंखलालाई सफलताका साथ अगाडि लैजाने कतिपय अवस्थामा निरन्तरताको शृंखला पनि सँगसँगै लैजानुपर्ने हुन्छ । नयाँ गतिशीलताको अर्थ आफ्नो पहिचान बिर्सन होइन यही दृष्टिकोण ठोस परिस्थितिको ठोस विश्लेषणका सिद्धान्तमा आधारित हुन्छ । तब मात्र वर्तमानको निर्णय भूतको यथार्थता र भविष्यको कल्पनासँग जोडिन आउँछ । मानिसको पतनको स्थितिबारे चर्चा गर्दै भगवान् बुद्धले भन्नुभएको थियो- भित्रबाट सडेर जानुको अर्थ मानिस जब ढाँट र भूटको जिन्दगीमा मग्न हुन्छ, त्यसबखत उसले संघ (संगठन) र धर्म (चेतनाको बाटो) लाई आफ्नो व्यक्तितन्त्र अहं र इच्छाका लागि दुरुपयोग गर्न थाल्छ । हो, हाम्रो देशका ठूला भन्ने नेताहरू सडेर जाने बाटोमा कुदिरहेछन् । जनतासँग भूट, ढाँट र धोकाको यो चरित्र सबैले देखिरहेछन् । समय छँदै देशको रक्षा गर्ने हो भने मन खुला गरौं । *(कान्तिपुर)*

प्रस्तावित शिक्षा विधेयकमा गर्नुपर्ने संशोधन

डा. सुवास पोखरेल

यतिखेर संघीय सरकारको शिक्षा मन्त्रालयले उच्च शिक्षासम्बन्धी कानुनलाई संशोधन र एकीकरण गर्न विधेयकको प्रारम्भिक मस्यौदा तयार गरेर सरोकारवालासँग छलफल थालेको अवस्था छ । यही सन्दर्भमा नेपालको उच्च शिक्षालाई गुणस्तरीय र आत्मनिर्भर बनाउँदै विश्वबजार सुहाउँदो जनशक्ति उत्पादन गर्नुपर्ने आवश्यकता टड्कारो खडकिएको छ । नेपालमा अहिले दक्ष प्राविधिक जनशक्ति उत्पादन गर्न सक्ने गुणस्तरीय उच्च शिक्षाको खाँचो छ । यसैले सरकारले पुरानो उच्च शिक्षा ऐनलाई परिमार्जित गरी नयाँ प्रभावकारी ऐन बनाउन निम्न सुझावलाई प्रारम्भिक विधेयकमा संशोधन गराउन सरकार, विज्ञ, माननीय मन्त्री र सांसदहरूले ग्रहण गर्न आवश्यक छ । सर्वप्रथम विश्वविद्यालय तहमा पठनपाठन हुने प्राविधिक विषयको उच्च शिक्षा भन्नाले चिकित्सा, इन्जिनियरिङ, वन, कृषि, पशु विज्ञान मात्र नभई विज्ञान प्रविधि पनि हो भन्ने विषयलाई शिक्षा ऐनमा प्रस्ट बनाउनुपर्छ ।

नयाँ शिक्षा विधेयकमा उल्लेख भएझैं नयाँ विश्वविद्यालयलाई सबै मापदण्ड पूरा गर्न पाँच वर्षको समय कम हुन्छ । यसैले पाँच वर्षको ठाउँमा १० वर्षको समय सीमा दिनु उपयुक्त हुन्छ । जग्गा–जमिन पनि भनेको वेलामा फेला पर्न कठिन हुने र फेला परे पनि धेरै महँगो हुने अनि मुआब्जा दिएर अधिग्रहण गराउन पनि समस्या उत्पन्न हुने भएकाले पाँच वर्षको समय कम हुन जान्छ । किनभने उसै पनि प्रदेश सरकारसँग बजेटको सीमितता हुन्छ । एकैपटक सबै पूर्वाधारका लागि बजेट विनियोजन हुन सक्दैन । यसैले १० वर्षको समयसीमा भए बहुवर्षे योजनामा बजेट विनियोजन गरेर मापदण्ड पूरा गराउन प्रदेशमा स्थापित विश्वविद्यालय लाग्नेछन् ।

विधेयकमा प्रस्ताव गरिएझैं पाँच वर्षभित्र स्थापना भएका विश्वविद्यालय केन्द्रीयमा रूपान्तरण नभए पनि प्रदेश विश्वविद्यालयमा रूपान्तरण गर्नुहुँदैन । किनभने सबै विश्वविद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर, पठनपाठन, परीक्षा र प्रशासनिक प्रक्रिया एकै प्रकारका हुन्छन् । सबै तहमा स्थापना भएका विश्वविद्यालयले विश्वव्यापी मान्यता पाएका हुन्छन् । उत्पादित जनशक्ति, प्राध्यापक, कर्मचारी र पदाधिकारीको दक्षता पनि केन्द्र र प्रदेशका विश्वविद्यालयमा फरक–फरक हुँदैन ।

यसैले केन्द्रीय नभए प्रदेश विश्वविद्यालय हुने भन्ने प्रस्ताव तर्कसंगत छैन । बरू विभिन्न मापदण्डका आधारमा विश्विद्यालयलाई क, ख र ग श्रेणीमा वर्गीकरण गर्नु उपयुक्त हुन्छ । यसो भएमा सबै विश्वविद्यालयले 'क' श्रेणीको बन्ने प्रयत्न गर्नेछन् र शैक्षिक गुणस्तर राम्रो बनाइराख्नेछन् । प्रस्ट कुरा त के भने आफूले सञ्चालन गर्ने कार्यक्रमअनुरूपको व्यवस्था सबै विश्वविद्यालयले अनिवार्य रूपमा गर्नुपर्ने भएकाले सबैको अस्तित्व समान हो भन्ने बुझ्नुपर्छ ।

संघीय सरकारले मात्र होइन, सबै प्रदेश सरकारले पनि आवश्यक मापदण्ड पूरा गरेर विश्वविद्यालय स्थापना गर्न पाउनुपर्छ । यो संविधानमा उल्लेख भएको अधिकार पनि हो । संघीय सरकारले मात्र भनेर केन्द्रीकृत मानसिकता राख्नुहुँदैन । यस्तो भएमा संघीयतामै आँच आउन सक्छ । यसैले, स्थानीय सरकारबाट पनि देश विकास हुन्छ भन्ने भावनालाई सकारात्मक रूपमा लिनुपर्छ ।

संघीय सरकारले मात्र होइन, सबै प्रदेश सरकारले पनि आवश्यक मापदण्ड पूरा गरेर विश्वविद्यालय स्थापना गर्न पाउनुपर्छ । यो संविधानमा उल्लेख भएको अधिकार पनि हो । संघीय सरकारले मात्र भनेर केन्द्रीकृत मानसिकता राख्नुहुँदैन ।

सबै विश्विद्यालयलाई शिक्षाध्यक्ष, रेक्टर वा 'प्रोभोस्ट' आवश्यक पर्दैन । यसैले, आवश्यकताका आधारमा मात्र विश्वविद्यालय आफैँले नियुक्त गर्न पाउने व्यवस्था उचित हुन्छ । विधेयकमा भनिएझैं प्रत्येक विश्वविद्यालयमा एकजना शिक्षाध्यक्ष रेक्टर वा प्रोभोस्ट हुनैपर्ने बाध्यता हटाउनुपर्छ ।

केन्द्रीय रूपमा सञ्चालन भइसकेका विश्वविद्यालयलाई अन्यमा झार्नु उचित हुँदैन । यसो गरियो भने कर्मचारी, पदाधिकारी र शिक्षकको आत्मसम्मानमा ठेस पुग्न सक्छ । उसै पनि नेपालमा आन्दोलनबाट मात्र उपलब्धि हासिल गर्न सकिन्छ भन्ने नाकारात्मक सोच हाबी छ । केन्द्रीय विश्वविद्यालयलाई अन्यमा झारिएमा विश्वविद्यालयमा आन्दोलन उठ्न सक्छ । जसले, शिक्षाको गुणस्तर थप खस्काउनेछ । संविधानको मस्यौदामा खस–आर्यलाई 'अन्य'मा समावेश गर्दा उनीहरूको भावनामा ठेस पुगेको र पछि खस–आर्य उल्लेख गर्नुपरेको तथ्य हामीले बिर्सनुहुँदैन ।

प्राज्ञिक उत्कृष्टताको केन्द्रका रूपमा वर्गीकृत विश्वविद्यालयको कुलपति प्रधानमन्त्री होइन, राष्ट्रपति हुँदा राम्रो हुन्छ । किनभने विश्वविद्यालयको कुलपति प्राडा हुँदा समग्र शिक्षा क्षेत्रमा सुधार हुन्छ भनेर बहस चलेको धेरै भयो । अब विश्वविद्यालयमा भागबन्डाको राजनीति हटाउनुपर्छ । र, त्यसका लागि यो राम्रो अवसर पनि हो । यसो गर्न सकियो भने धेरै विकृति विसंगति हटाएर शैक्षिक गुणस्तरमा आमूल सुधार ल्याउन सकिन्छ । यहाँ त प्रधानमन्त्री तथा मुख्यमन्त्रीका स्वकीय सचिवसामु विश्वविद्यालयका पदाधिकारी अपवादबाहेक निरीह भएर काम गरिरहन बाध्य छन् ।

प्राडालाई कुलपति बनाउन सकिएन भने पनि प्रधानमन्त्रीलाई भन्दा राष्ट्रपतिलाई बनाउँदा तुलनात्मक रूपमा राम्रो हुन्छ । सम्बन्धित मन्त्रालयका मन्त्रीलाई केन्द्रीय विश्वविद्यालयको कुलपति, सभापति वा चेयरमेन बनाउनुभन्दा प्राध्यापक डाक्टर वा उपराष्ट्रपतिलाई कन्द्रीय विश्वविद्यालयको कुलपति, सभापति वा चेयरमेन बनाउँदा राम्रो हुन्छ । केन्द्रीय विश्वविद्यालयको कुलपति सम्बन्धित मन्त्रालयको मन्त्री हुँदा अझ बढी हस्तक्षेप हुन्छ । विश्वविद्यालयका पदाधिकारीलाई आफ्नो जागिर जोगाउन सधैँ चाकरी र चाप्लुसीमा लागिरहनुपर्ने हुन्छ । प्राडालाई बनाउन सकिएन भने उपराष्ट्रपतिलाई विश्वविद्यालयको कुलपति बनाउँदा पनि राम्रै हुन्छ । किनभने, उपराष्ट्रपतिलाई समयको अभाव हुँदैन, कामकारबाहीप्रति लगाव पनि बढ्छ र विश्वविद्यालयको उन्नति प्रगतिमा पनि सहयोग पुग्छ ।

विश्वविद्यालयको सेवा आयोगका अध्यक्ष र सदस्य प्राध्यापन पेसामा २० वर्ष होइन, १० वर्ष सेवा गरेको हुँदा पुग्छ । बरू २० वर्ष अनुभवको ठाउँमा विद्यावारिधि गरी शैक्षिक तथा प्रशासनिक पदमा १० वर्ष काम गरेको बनाउँदा उत्तम हुन्छ । किनभने सेवा आयोगले प्राध्यापकको अन्तर्वार्ता लिनुपर्ने, रेक्टरले प्राध्यापकको नियुक्तिमा हस्ताक्षर गर्नुपर्ने भएकाले साधारणतया रेक्टर वा सेवा आयोगका अध्यक्ष प्राध्यापक नै हुने आमचलन छ । यसैले, योग्यता राख्दा अधिकतम नराखी न्यूनतम राख्नु राम्रो हुन्छ ।

हाम्रो जस्तो गरिब देशका नागरिकलाई समृद्ध बनाउन युवा नेतृत्वको खाँचो छ । उसै पनि वृद्धहरूमा शारीरिक समस्या बढी हुन सक्छ । उनीहरूले काममा धेरै समय दिन सक्दैनन् । उनीहरूमा जाँगरमा पनि कमी हुन्छ । यसैले 'वानप्रस्थ' गर्ने उमेर समूहका व्यक्तिलाई कार्यकारी पदमा नियुक्त गर्नु हुँदैन । उपकुलपति र प्रेसिडेन्टको नियुक्ति पनि ६५ वर्ष उमेर पुग्नुअगावै कार्यकाल समाप्त हुने गरी गरिनुपर्छ । वानप्रस्थ उमेर समूहका व्यक्ति नै नियुक्त हुनुपर्छ भन्ने हेतुले कानुन बनाउनु हुँदैन । यस्तै विश्वविद्यालयका पदाधिकारी र आयोगका उपाध्यक्ष कुनै क्याम्पस, विश्वविद्यालय वा शिक्षण संस्थामा लगानी गरेको व्यक्ति हुनुहुँदैन । लगानी गर्नेहरू नियुक्त भएमा निजी स्वार्थ हाबी हुन जान्छ र विश्वविद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर खस्कन पुग्छ ।

विश्वविद्यालयको अध्यक्ष अवकाश प्राप्त प्राध्यापक वा नेपाल सरकारको विशिष्ट श्रेणी पदबाट सेवानिवृत्त भएका व्यक्तिमध्येबाट भन्दा पनि मान्यता प्राप्त विश्वविद्यालयबाट विद्यावारिधि उपाधि प्राप्त गरी विश्वविद्यालयको अवकाश प्राप्त प्राध्यापकमध्येबाट नियुक्त गर्नु राम्रो हुन्छ । किनभने, सेवा आयोगले प्राज्ञिक क्षेत्रमा सेवा गर्ने शिक्षकसमेत नियुक्त गर्नुपर्ने भएकाले विद्यावारिधि उपाधि प्राप्त गरेको व्यक्ति अनिवार्य हुन्छ । त्यसैले, अध्यक्षमा प्राध्यापक डाक्टर नै नियुक्त गर्नु उचित हुन्छ । निजामती क्षेत्रका व्यक्तिसँग स्वदेशी तथा विदेशी विश्वविद्यालयको अनुभव हुँदैन । उसले अनुसन्धान गरेको हुँदैन । ऊसँग शिक्षक कर्मचारी तथा विद्यार्थीको मनोविज्ञानसँगको अनुभव हुँदैन । त्यसैले, निजामती व्यक्तिलाई आयोगको अध्यक्ष बनाउनुहुँदैन ।

सेवा आयोगको अध्यक्ष तथा सदस्यको पदमा नियुक्तिका लागि सिफारिस गर्न लोकसेवा आयोगको अध्यक्षको संयोजकत्वमा मन्त्रालयको सचिव र आयोगले तोकेको विज्ञसमेत रहने गरी तीन सदस्यीय सिफारिस समिति बनाउनुभन्दा पनि सदस्यमध्ये एकजनाको संयोजकत्वमा मन्त्रालयका सचिव र आयोगले तोकेको विज्ञसमेत रहने गरी तीन सदस्यीय सिफारिस समिति गठन गर्नु उचित हुन्छ । किनभने, लोकसेवा आयोगको अध्यक्षको न्यूनतम योग्यता 'मान्यता प्राप्त विश्वविद्यालयबाट स्नातकोत्तर उपाधि प्राप्त गरेको' भन्ने उल्लेख छ । स्नातकोत्तर उपाधि प्राप्त गरेको व्यक्तिले प्राध्यापक डाक्टरलाई सिफारिस गर्न मनासिब हुँदैन ।

लोकसेवाबाट कर्मचारी नियुक्तिको अनुभव मात्र लिने हो । सबैथोक लोकसेवा मात्र गर्ने हो भन्ने धारणाले विश्वविद्यालयको मूल्य र मान्यतामा आँच आउने देखिन्छ । अर्कातिर लोकसेवाकै कर्मचारी नियुक्ति गर्ने परम्परा र तरिकामा ठूलो परिवर्तन गर्नुपर्ने आवश्यकता देखिन्छ ।

स्थायी नियुक्ति वा बढुवाका लागि आयोगले लिने परीक्षाको पाठ्यक्रम, अंकभार, उत्तीर्णाङ्क, परीक्षण विधि सेवा आयोगले निर्धारण गरेबमोजिम होइन, शिक्षक तथा कर्मचारीको स्थायी नियुक्ति वा बढुवाका लागि आयोगले लिने परीक्षाको पाठ्यक्रम प्राज्ञिक परिषद्को परामर्शमा र कर्मचारीको पाठ्यक्रम कार्यकारी परिषद्को परामर्शमा निर्धारण गर्नु उपयुक्त हुन्छ । तर, परीक्षाको अंकभार, उत्तीर्णाङ्क, परीक्षण विधि र अन्य व्यवस्था यस ऐनको अधीनमा रही सेवा आयोगले निर्धारण गरेबमोजिम हुनुपर्छ । पाठ्यक्रम निर्धारण गर्दा प्राज्ञिक परिषद् र कार्यकारी परिषद्को परामर्श गरिनु उचित हुन्छ । प्रदेश विश्वविद्यालयले शिक्षा आयोगसँग सहमति लिनुपर्ने व्यवस्था पनि हटाउनुपर्छ । किनभने प्रदेश विश्वविद्यालयलाई केन्द्रमा रहको आयोगको मातहत राखिनु संविधानविपरीत हुन्छ ।

प्राविधिक विषयबाहेकका विषयमा पनि सार्वजनिक, सामुदायिक, गैरनाफामूलक वा निजी विश्वविद्यालयले छुट्याउनुपर्ने छात्रवृत्तिको प्रतिशत ऐनमै तोकिँदा पारदर्शी हुन्छ । नत्र छात्रवृत्तिको प्रतिशत ऐनमा नतोकिएको अवस्थामा मनोमानी हुन सक्नेछ । अन्त्यमा प्रदेश विश्वविद्यालयलाई डिप्लोमा तहको (ओभरसियर) प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा पढाउन पाउने व्यवस्था गरिदिनुपर्छ । नेपालमा सबै विश्वविद्यालय एउटै किसिमका (टियूजस्तै) छन् । हाम्रो देशलाई धेरै मध्यमस्तरीय र ठिक्क उच्चस्तरीय प्राविधिक जनशक्तिको टड्कारो आवश्यकता देखिन्छ । यसैले अन्य देशमा झैं नेपालमा पनि पोलिटेक्निक अथवा सिटिइभिटी विश्वविद्यालय स्थापना गर्दा उपयुक्त हुने भएकाले यो विषयलाई कानुनमा समावेश गर्दा उपयुक्त हुन्छ । यस्ता विश्वविद्यालयमा 'एनभिक्युएफ'ले परिकल्पना गरेको तह ६ देखि तह आठसम्मका कार्यक्रम लागू गर्न सकिन्छ । (नयाँ पत्रिका)

www.ctznbank.com

१७ औं वार्षिकोत्सव

१७ औं वर्ष पूरा गरी १८ औं वर्षमा प्रवेश

हाम्रो १७ औं वार्षिकोत्सवको सुखद उपलक्ष्यमा समस्त आदरणीय ग्राहकवर्गहरु, शेयरधनीहरु, नियामक निकायहरु, कर्मचारी तथा शुभचिन्तकहरुमा हार्दिक कृतज्ञता व्यक्त गर्दै आगामी दिनहरुमा अझै उच्चस्तरीय सेवा प्रदान गर्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दछौं ।

चुक्ता पूँजी	रु. १४ अर्ब २० करोड
कर्जा	रु. १ खर्ब ५६ अर्ब
निक्षेप	रु. १ खर्ब ८४ अर्ब
शाखा सञ्जाल	१९०
ग्राहक संख्या निक्षेप	१७ लाख २४ हजार

सहायक कम्पनिहरु-सिटिजन्स क्यापिटल लिमिटेड, सि.बि.आई.एल. सेक्युरिटिज लिमिटेड

Citizens Bank
Your Partner For Progress

सिटिजन्स बैंक इन्टरनेसनल लिमिटेड

मुख्य कार्यालय
नारायणहिटी पथ, दरबारमार्ग
काठमाडौं, नेपाल

पो.ब.नं.: ११६८१, फोन: ९७७ ०१ ४५२७८४२/४३/२४
फ्याक्स: ९७७ ०१ ४५२७०४४, ईमेल: info@ctznbank.com
SWIFT: CTZNNPKA टोल फ्रि: १६६००१६६६६७
सपोर्ट सेन्टर: ०१ ५९७००६८, नोटिस बोर्ड: १६१८०१४२६२६९९

अर्थमन्त्रीले लिए बजेटबारे सात पूर्वअर्थमन्त्रीसँग सुझाव

काडमाडौं । अर्थमन्त्री वर्षमान पुन अनन्तले आगामी आर्थिक वर्ष ०८१।८२ को बजेटबारे पूर्वअर्थमन्त्रीहरूसँग सुझाव लिएका छन् ।अर्थमन्त्री पुनले बुधबार पूर्वअर्थमन्त्रीहरू डा. प्रकाशचन्द्र लोहनी, डा. प्रकाशशरण महत, डा. युवराज खतिवडा, विष्णुप्रसाद पौडेल, सुरेन्द्र पाण्डे, जनार्दन शर्मा र शंकरप्रसाद कोइरालासँग बुधबार साँझ बानेश्वरस्थित एक होटेलमा सुझाव लिएका हुन् । त्यस क्रममा पूर्वअर्थमन्त्रीहरूले महात्वाकांक्षी र पपुलिस्ट नभई कार्यान्वयन हुन सक्ने गरी यथार्थपरक बजेट ल्याउन सुझाए ।

उनीहरूले बजेटको आकार नबढाउन पनि अर्थमन्त्रीको ध्यानाकर्षण गराए । यस्तै, उनीहरूले राष्ट्रिय गौरवका आयोजना, राष्ट्रिय प्राथमिकताप्राप्त आयोजना र बहुवर्षीय ठेक्का स्वीकृत भएका चालू आयोजनाबाहेक विनातयारीका योजनामा बजेट विनियोजन नगर्न भनेका छन् । 'बजेटको आकार ठूलो नबनाउनुस् । जे पनि गर्छु भन्ने टाइपका नल्याउनुस्', निवर्तमान अर्थमन्त्री महतले भने, 'पपुलिज्मको पछाडि कोही लाग्नुहुँदैन । कार्यान्वयन नहुने कुरा गरेर पछि हल्का हुने काम नगर्नुस् भन्ने मेरो सुझाव छ ।'

अर्का पूर्वअर्थमन्त्री डा. खतिवडाले पनि अर्थमन्त्रीको यो कार्यकाल नै अन्तिम हो भन्ने ठानेर पपुलिस्ट बजेट नल्याउन सुझाए । उनले बजेटको आकार अनावश्यक ठूलो बनाउने प्रवृत्तिले कार्यान्यवन नै नहुने समस्या रोगका रूपमा विकास भएको भन्दै बजेटको साख गिराउने काम गर्न नहुने उल्लेख गरे । 'हामीले विगतदेखि नै बजेटको साख गिराउने काम गर्दै आएका छौं,' खतिवडाले भने, 'यसपटक पनि राष्ट्रिय योजना आयोगले दिएको १८ खर्बको बजेटको सिलिङ ठूलो हो ।' अर्का पूर्वअर्थमन्त्री डा. लोहनीले देशको अर्थतन्त्र संकटउन्मुख रहेको भन्दै एकजना अर्थमन्त्रीले मात्र चाहेर सुधार गर्ने ठाउँ नहुने स्पष्ट गरे । त्यसका लागि प्रधानमन्त्रीदेखि मन्त्रिपरिषद् का सबै, राजनीतिक दल र राज्य संयन्त्र नै सक्रिय हुनुपर्ने उनको भनाइ थियो । 'एकजना अर्थमन्त्रीले मात्र चाहेर केही गर्न सक्दैन,' उनले भने, 'नीति-निर्माता सबैले सोच्नुपर्छ। अरू मन्त्रालयहरूको पनि सहभागिता चाहिन्छ ।'

राजनीतिक स्थायित्वको ग्यारेन्टी नभएसम्म आर्थिक विकास नहुने भन्दै उनले असुरक्षाको वातावरण निर्माण हुनमा अस्थिरता बाधक रहेको औंल्याए । उनले कम्तीमा तीन वर्ष वर्तमान सरकारले निरन्तरता पाउनुपर्छ भन्ने पक्षमा आफू रहेको बताए । अर्का पूर्वमन्त्री शंकर कोइरालाले विगतमा जलस्रोतमा लगानी गर्दा स्रोत नखोज्ने र १५ वर्षसम्म थप आयकर नलाग्ने नीतिका कारण अहिले विद्युत निर्यात हुने अवस्था आएको चर्चा गर्दै आर्थिक स्थायित्वका लागि कम्तीमा यस्तै एउटा क्षेत्रलाई प्रोत्साहन गर्ने नीति लिनुपर्ने बताए ।

अर्का अर्थमन्त्री जनार्दन शर्माले अख्तियार, सम्पत्ति शुद्धीकरण, राजस्व अनुसन्धान र सिआइबीजस्ता निकायले जथाभावी अधिकारको दुरुपयोग गरेका कारण कर्मचारीको काम गर्ने मनोबल घटेकाले पुँजीगत खर्च निराशाजनक रहेको उल्लेख गरे । 'नियामक संस्थाहरूका कारण निजी क्षेत्र आतंकित भएको छ,' उनले भने, 'सचिवदेखि कर्मचारीहरूलाई हुँदै नभएको मुद्दा लगाइदिने प्रवृत्तिका कारण कोही पनि फाइल सदर गर्ने अवस्थामा छैन ।'

अर्का पूर्वअर्थमन्त्री सुरेन्द्र पाण्डेले कागजमा मात्र अर्थतन्त्रको आकार बढाउने, तर यथार्थमा कार्यान्वयन नहुने बजेट नल्याउन सुझाव दिए । पाण्डेले गलत नियतका साथ समाजमा राजनीतिज्ञ र कर्मचारीतन्त्र सबै खत्तम भन्ने मनोविज्ञान फैलाइएकाले त्यसलाई नचिरेसम्म काम गर्ने वातावरण नबन्ने औंल्याए । 'पुँजीगत खर्च किन हुँदैन भने कोही कर्मचारी फाइल सदर गर्न तयार छैन । विधिपूर्वक काम गर्दा केही हुँदैन भन्ने ग्यारेन्टी गरिनुपर्छ,' पाण्डेले भने, 'कुन दिन कसलाई अख्तियारमा लाने हो टुंगो छैन । काम गरेबापत गाउँमा सबैले भ्रष्टाचारी भन्छ । करिअर पनि सकिन्छ ।'

संसदीय समिति, अख्तियार, सम्पत्ति शुद्धीकरण, राजस्व अनुसन्धानजस्ता निकाय राज्यभन्दा अलग नभएको उनको भनाइ थियो । 'देश बनाउने हो भने सबै एकैतिर फर्किनुपर्छ । कोही कता कोही कता फर्किएर मुलुक बन्दैन,' पाण्डेले भने । पाण्डेले नियामक निकायलाई राजनीतिक वा व्यक्तिगत प्रतिशोधका आधारमा प्रयोग गर्ने प्रवृत्ति अन्त्य हुनुपर्नेमा जोड दिए । पूर्वअर्थमन्त्री विष्णुप्रसाद पौडेलले मन फुकाएर बजेट बनाउने अवस्था नभएकाले प्रधानमन्त्रीदेखि मन्त्रिपरिषद्का सदस्य र सरकारमा संलग्न दलका नेताहरूलाई अहिलेको अथार्थ अवस्था, बाध्यता र सीमाबारे बुझाउन अर्थमन्त्री पुनलाई आग्रह गरे । उपलब्ध स्रोतबाट अवस्था सुधार्न कठिन भएकाले नीतिमार्फत सुधार गर्न उनले सुझाव दिए । बजेटको विश्वसनीयता कायम राख्न आकार अनावश्यक ठूलो बनाउन नहुनेमा उनको पनि जोड थियो ।

'असीमित ढंगले बजेटको आकार फराकिलो बनाउन सर्किँदैन,' पौडेलले भने, 'राष्ट्रिय गौरवका आयोजना, राष्ट्रिय प्राथमिकता प्राप्त आयोजना र चालू आयोजनामा मात्र बजेट राखौं । अनगिन्ती योजना थुप्ने काम नगरौं ।' उनले विगतमा राजनीतिक दबाबका कारण विनातयारी र विनास्रोत राखिएका हजारौं टुक्रे आयोजना खोज गर्ने आँट गर्न अर्थमन्त्री पुनलाई सुझाव दिए । त्यसमा आफू र आफ्नो दलका तर्फबाट अर्थमन्त्रीलाई साथ रहने प्रतिबद्धता जनाए ।

मन्त्री पुनले पूर्वअर्थमन्त्रीहरूका सुझावलाई मनन गरी बजेट निर्माण गर्ने बताए । विकास र सुशासनलाई सँगै लाने तथा उत्पादन र रोजगारी वृद्धि गर्ने खालको बजेट ल्याउने उनको भनाइ थियो । उनले अर्थतन्त्रलाई तीव्रता दिन वस्तुगत बजेट बनाउने भन्दै अर्थमन्त्रीहरूका सुझावलाई गाइडलाइनका रूपमा ग्रहण गर्ने प्रतिबद्धता जनाए ।

सुरु भयो हिमालयन हाइड्रो एक्स्पो

चौथो संस्करणको 'हिमालयन हाइड्रो एक्स्पो, २०२४' सुरु भएको छ । स्वतन्त्र ऊर्जा उत्पादकहरूको संस्था, नेपाल (इप्पान) र एक्स्पो एन्ड इभेन्ट म्यानेजमेन्ट सर्भिसेज प्रालिको संयुक्त आयोजनाबाट बुधबारदेखि काठमाडौंको भृकुटीमण्डपमा एक्स्पो सुरु भएको हो । एक्स्पो आगामी शुक्रबार हुनेछ । यद्यपि, एक्स्पोको औपचारिक उद्घाटन भने बिहीबार हुँदैछ । बिहीबार बिहान १० बजे राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेलले एक्स्पोको औपचारिक उद्घाटन गर्ने कार्यक्रम तय भएको छ ।

एक्स्पोको पहिलो दिन विद्युतीय सवारी (इभी) र्‍याली गरिएको थियो । विद्युत्को खपत बढाउने सन्देशसहित गरिएको र्‍यालीको उद्घाटन ऊर्जा जलस्रोत तथा सिँचाइ मन्त्री शक्तिबहादुर बस्नेतले गरेका छन् । चौथो संस्करणको हिमालयन हाइड्रो एक्स्पोको सुरुवातअघि बिहान विद्युतीय सवारी प्रवर्द्धन र विद्युत् खपत बढाउने सन्देश दिँदै इभी र्‍याली आयोजना गरिएको इप्पान अध्यक्ष गणेश कार्कीले जानकारी दिए ।

हाइड्रो एक्स्पोको सुरुवातअघि भएको र्‍याली कमलादीको स्काई वाक टावरबाट सुरु भई सिंहदरबार, बानेश्वर, सातदोबाटो, एकान्तकुना, पुल्चोक, त्रिपुरेश्वर, नारायणहिटी, हुँदै भृकुटीमण्डपमा गएर समापन भएको थियो । र्‍यालीमा ३ सयभन्दा बढी विद्युतीय सवारी सहभागी थिए । ऊर्जा मन्त्री बस्नेतले लगानी सम्मेलनको पूर्व सन्ध्यामा आयोजना गरेको हिमालयन हाइड्रो एक्स्पोले लगानी सम्मेलनलाई अझै सार्थक बनाउने विश्वास व्यक्त गरे । 'हाइड्रो एक्स्पो अघि सुरु भएको यो र्‍यालीले स्वदेशी बिजुली खपत बढाउन र विद्युतीय सवारी प्रवर्द्धनमा समेत सहयोगी सावित हुनेछ' उनले भने ।

एक्स्पो व्यवस्थापक इभेन्ट सोलुसनका प्रबन्धक बिजयसागर प्रधानले विद्युतीय सवारी स्वदेशी बिजुली खपतका साथै वातावरणमैत्री रहेका कारण नेपालका लागि उपयुक्त रहेको बताए । एक्स्पोमा दिगो, समावेशी, हरित, पहुँचयोग्य र प्रतिफलयुक्त ऊर्जा विकासका विविध आयामसँगै ऊर्जासँग सम्बन्धित स्वदेशी र विदेशी लगानी, पुँजी संकलन र व्यवस्थापन, जनताको सहभागिता, आन्तरिक खपत र विद्युत् व्यापार, समृद्धि र सामाजिक विकास, नीति र राजनीतिको प्राथमिकतालगायतका विषयमा सातवटा प्राविधिक सत्र हुनेछ । कार्यक्रममा महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिकमन्त्री भगवती चौधरीले ऊर्जा क्षेत्रमा महिला लगानीकर्तालाई प्रोत्साहन गर्नुपर्ने बताइन् ।

उद्योग वाणिज्य श्रम उपभोक्ता समितिका सभापति अब्दुल खानले भने विद्युत्विना देशको विकास सम्भव नभएको बताए । यस्तै, उद्योग वाणिज्य महासंघका उपाध्यक्ष हेमराज ढकालले लगानीका लागि ऊर्जा क्षेत्र उपयुक्त भएको बताए । सम्मेलनमा विभिन्न स्वदेशी तथा विदेशी कम्पनीले जलविद्युत् परियोजनाको निर्माणसम्बन्धी आवश्यक सामग्री तथा सेवा प्रदर्शनी गरेका छन् ।

यसैगरी, बैंक तथा वित्तीय संस्था र बिमा कम्पनी पनि रहेका छन् । एक्स्पोमा १२ भन्दा बढी देशका कम्पनीले १०० भन्दा धेरै स्टलमा आफ्नो वस्तु तथा सेवा प्रदर्शन गरेका छन् । ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइ मन्त्रालय र लगानी बोर्ड नेपालको संरक्षकत्वमा आयोजना हुने हाइड्रो एक्स्पोको कन्ट्री पार्टनरमा भारतीय राजदूतावास रहेको छ ।

खेलकुद

नेपालविरुद्ध सिरिज खेल्न आइपुग्यो वेस्ट इन्डिज

वेस्ट इन्डिजको 'ए' टोली नेपालविरुद्ध पाँच अन्तर्राष्ट्रिय टी-२० सिरिज खेल्न बुधबार काठमाडौं आइपुगेको छ । रोस्टन चेजको कप्तानीमा १२ अनुभवी खेलाडीसहित आएको वेस्ट इन्डिजले सिरिजका सबै खेल त्रिवि क्रिकेट मैदानमा खेल्नेछ । नेपाल क्रिकेट संघ (क्यान)का क्रिकेट म्यानेजर विनोद दासले उनीहरूलाई त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलमा स्वागत गरेका हुन् । नेपाल र वेस्ट इन्डिजबीच पहिलो टी-२० खेल १५ वैशाखमा हुनेछ । त्यसपछि १६ वैशाख, १९ वैशाख, २० वैशाख र २२ वैशाखमा हुनेछ । नेपालले तेस्रो टेस्ट मान्यताप्राप्त राष्ट्रविरुद्ध प्रतिस्पर्धा गर्न लागेको हो । यसअघि नेपालले जिम्बावे र आयरल्यान्डको 'ए' टोलीविरुद्ध प्रतिस्पर्धा गरिसकेको छ ।

नेपालले गत वर्ष जिम्बावेमा भएको एकदिवसीय ग्लोबल विश्वकप छनोटमा वेस्ट इन्डिजविरुद्ध प्रतिस्पर्धा गरेको थियो । नेपाल र वेस्ट इन्डिजले सिरिजलाई आइसिसी टी-२० विश्वकपको तयारीका रूपमा लिएका छन् । आगामी जुन-जुलाईमा अमेरिका र वेस्ट इन्डिजले संयुक्त रूपमा विश्वकप आयोजना गर्दै छन् ।

वेस्ट इन्डिजका प्रशिक्षक डारेन सामीले नेपाल भ्रमणले विश्वकपका लागि खेलाडी छनोट गर्न सहज हुने बताएका छन् । यसैगरी, नेपालको 'ए' टोलीका प्रशिक्षक कलाम अलीले अनुभवी टेस्ट राष्ट्रविरुद्ध खेल्दा खेलाडीले थप एक्सपोज प्राप्त गर्ने जनाएका छन् । 'यस सिरिजले विश्वकपअगाडि हाम्रा खेलाडी एक्सपोज हुन पाउनेछन्,' अलीले भने । वेस्ट इन्डिजले नेपालविरुद्ध 'ए' टोली पठाए पनि खेलाडीहरू निकै अनुभवी छन् । यसमा सन् २०१२ र २०१६ को टी-२० विश्वकपदेखि टेस्ट खेलेका खेलाडी छन् । नेपाली टोलीले गत शनिबार ओमानमा एसिसी प्रिमियर कप खेलेको थियो । हङकङसँग तेस्रो स्थानका लागि भएको खेलमा नेपाल पराजित भएको थियो ।

नेपालविरुद्ध वेस्ट इन्डिजले प्रमुख खेलाडी नै पठाएको छ । जसमा रोस्टन चेज (कप्तान), एलिक एथानाजे (उपकप्तान), फबिएन एलेन, कदिम एलियन, जोसुवा विसोप, केसी कार्टी, जोनसन चार्ल्स, मार्क दयाल, आन्द्रे फ्लेचर, म्याथ्यु फर्ड, ओबेद म्याककोय, गुडाकेस मोती, किमो पल, ओसान थोमस र हायडेन वाल्स रहेका छन् ।

त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलमा वेस्ट इन्डिजको स्वागत तथा फितलो व्यवस्थापनबारे क्यानको आलोचना भएको छ । क्यानले खेलाडीको लगेज (सामान) बोक्न पठाएको सवारीसाधनको विषयलाई लिएर सामाजिक सञ्जालमा विभिन्न टीकाटिप्पणी भइरहेका छन् । लगेज ओसार्न पिकअप भ्यान विमानस्थलमा पठाएको थियो । खेलाडीहरूलाई सोल्टी होटेलमा राखिएको छ ।

आइसिसी डिजिटल फ्यान इन्गेजमेन्ट अवार्ड नेपाललाई

नेपालले आइसिसी डिजिटल फ्यान इन्गेजमेन्ट अफ द इयरको अवार्ड जितेको छ । अन्तर्राष्ट्रिय क्रिकेट परिषद् (आइसिसी)ले बुधबार क्षेत्रीय विजेताको सूची सार्वजनिक गर्दा नेपालले एसिया क्षेत्रअन्तर्गत डिजिटल फ्यान इन्गेजमेन्ट अवार्ड जितेको हो । आइसिसीले विभिन्न विधामा २१ राष्ट्रलाई अवार्ड प्रदान गरेको छ । अफ्रिकामा नामिबिया, अमेरिकामा बर्मुडा, युरोपतर्फ नेदरल्यान्ड्स र पूर्वी एसियामा इन्डोनेसियाले यो अवार्ड हात पारेका छन् ।

आइसिसीका २१ एसोसिएट राष्ट्रले मैदानभित्र र बाहिर एक वर्षमा गरेको गतिविधिअनुसार आइसिसीले मनोनयन गरेको हो । मनोनयनमा २१ राष्ट्रलाई क्षेत्रअनुसार डेभलपमेन्ट इनिसिएटिभ अफ द इयर, वुमन क्रिकेट इनिसिएटिभ अफ द इयर, डिजिटल फ्यान इन्गेजमेन्ट अफ द इयर, क्रिकेट फर गुड सोसल इम्प्याक्ट इनिसिएटिभ अफ द इयर र उत्कृष्ट अन फिल्ड अवार्ड विधामा अवार्ड वितरण गरिएको हो । अब नेपालले ग्लोबल अवार्डका लागि सबै क्षेत्रीय विजेतासँग प्रतिस्पर्धा गर्नेछ ।

वेस्ट इन्डिजविरुद्ध खेल्ने नेपाली टिम घोषणा

वेस्ट इन्डिज 'ए'विरूद्धको शृंखलाका लागि नेपाली राष्ट्रिय क्रिकेट टोलीको घोषणा भएको छ । बिहीबार नेपाल क्रिकेट संघ (क्यान)ले रोहितकुमार पौडेलको कप्तानीमा १६ सदस्यीय टोली घोषणा गरेको हो ।

एसिसी प्रिमियर कप खेलेको टोलीमा आरिफ शेख थपिएका छन् । युवा बलर आकाश चन्द पनि टोलीमा छन्। नेपाल र वेस्ट इन्डिज 'ए'बीचको ऐतिहासिक पाँच खेलको टी-२० शृंखला वैशाख १५ देखि सुरु हुँदै छ ।

दोस्रो खेल वैशाख १६ गते, तेस्रो खेल वैशाख १९ गते, चौथो खेल वैशाख २० गते र पाँचौं तथा अन्तिम खेल वैशाख २२ गते हुनेछ ।

नेपाली टोलीमा कप्तान पौडेलसहित आसिफ शेख, कुशल भुर्तेल, अनिलकुमार शाह, दीपेन्द्रसिंह ऐरी, आरिफ शेख, सन्दीप जोरा, कुशल मल्ल, गुल्सन झा, ललितनारायण राजवंशी, करण केसी, सोमपाल कामी, प्रतिश जिसी, अविनाश बोहोरा, विवेक यादव र आकाश चन्द छन् ।

पौडीको नयाँ अध्यक्षमा श्रेष्ठ

नेपाल पौडी संघको ५औं राष्ट्रिय अधिवेशनबाट जगतमान श्रेष्ठको प्यानल विजयी भएको छ । शनिबार भएको अधिवेशबाट पौडीले नयाँ कार्यसमिति पाएको हो । यो सँगै पौडीमा अशोकरत्न बज्राचार्यको कार्यसमितिको ४२ वर्षदेखिको विरासत तोडिएको छ ।

नयाँ कार्यसमितिमा अध्यक्षमा श्रेष्ठ निर्विरोध हुँदा वरिष्ठ उपाध्यक्षमा जयप्रकाश भट्टराई, तीन उपाध्यक्षमा जुनाकुमारी कठायत, चित्रराज भट्ट र उमेश प्रधान निर्वाचित भएका हुन् । महासचिवमा ईश्वर कार्की, सचिवमा क्रमशः रञ्जन भट्टराई र गंगालाल गोले, कोषाध्यक्षमा दिलीप वैद्य, सहकोषाध्यक्षमा योगेन्द्रमान श्रेष्ठ रहे ।

सदस्यमा दीपकसागर सिंह, विकास शर्मा, कुमार गिरी, गंगालाल सिंगार, डम्बरबहादुर तामाङ, भरत तामाङ, बिष्णुप्रसाद न्यौपाने, पञ्चा सिंह, टेकबहादुर थापा, जनक थापा, रूपेशमान सिंह, हरेन्द्र यादव, अनिश महर्जन तथा शिरीष गुरुङ रहेका छन् ।

कर्पोरेट

● मुक्तिनाथ विकास बैंकद्वारा कृत्रिम हात वितरण

मुक्तिनाथ विकास बैंक लिमिटेडले सामाजिक उत्तरदायित्वअन्तर्गत हात गुमाएका देशका विभिन्न स्थानका व्यक्तिलाई कृत्रिम हात वितरण गरेको छ । इनेबल नेपालसँगको साझेदारीमा देशका विभिन्न स्थानमा बैंकले कृत्रिम हातको आवश्यकता पर्ने बालबालिकालाई कृत्रिम हातहरू वितरण गरेको हो ।

एक कार्यक्रमबीच बैंकका सहायक नायब प्रमुख कार्यकारी अधिकृत तिलबहादुर गरूङ र इनेबल नेपालका पदाकारीबाट कृत्रिम हातहरू वितरण गरिएको हो। उक्त कार्यक्रममा बैंकका कर्मचारी, बालबालिकाहरूका अभिभावक र इनेबल नेपालका कर्मचारीहरूको उपस्थिति रहेको थियो ।

हाल बैंकले पाँच थान कृत्रिम हातहरू वितरण गरिसकेको र निकट भविष्यमा थप कृत्रिम हातहरू वितरण गर्ने बैंकका सहायक नायब प्रमुख कार्यकारी अधिकृत तिलबहादुर गरूङले बताए ।

● कुमारी बैंकले गऱ्यो १० लाख बिमा रकम भुक्तानी

कुमारी बैंक लिमिटेडले १० लाख रूपैयाँको दुर्घटना बिमा रकम भुक्तानी गरेको छ । 'परिवार सुरक्षा बचत खाता योजना'अन्तर्गत खाताधारकलाई सो रकम हस्तान्तरण गरिएको बैंकले जनाएको छ । खाताधारकको परिवारको तर्फबाट कावासोती नगरपालिका वडा नं २ निवासी निज खाताधारक लक्ष्मी पाण्डे र उनका श्रीमान् विश्वनाथ पाण्डेलाई संयुक्त रूपमा रकम हस्तान्तरण गरिएको थियो ।

उक्त रकम कुमारी बैंक लिमिटेडको कावासोती शाखाबाट हस्तान्तरण गरिएको बैंकले जनाएको छ । नेको इन्स्योरेन्सबाट बिमा दाबी रकम प्राप्त भई कुमारी बैंक लिमिटेडमार्फत सो रकम भुक्तानी गरिएको बताइएको छ । कुमारी बैंकले कुमारी परिवार सुरक्षा बचत खातामा आकर्षक बिमा सुविधा उपलब्ध गराउँदै आएको छ । यस खातामा खातावालासहित परिवारका चारजना सदस्यले २६ लाख रूपैयाँसम्मको बिमा सुविधा प्राप्त गर्न सक्छन् ।

सो खातामा आकस्मिक दुर्घटना, मृत्यु, पूर्ण शारीरिक अशक्तता, चिकित्सा उपचार र घातक रोगका लागि बिमा सुविधा प्रदान गरिने बैंकले जनाएको छ । बैंकले विगत चार वर्षदेखि ग्राहकका सुविधाका लागि 'परिवार सुरक्षा बचत खाता योजना'मार्फत बिमालगायत अन्य सुविधा प्रदान गर्दै आएको छ ।

● महालक्ष्मी विकास बैंकको महिला सशक्तीकरण अभियान

महालक्ष्मी विकास बैंकले महिला उद्यमीलक्षित सशक्तीकरण अभियान सुरूवात गरेको छ । बैंकले सार्वजानिक यातायातको क्षेत्रमा विद्युतीय सवारीका माध्यमबाट महिला सशक्तीकरण गर्ने अभियानको सुरूवात गरेको हो । यसै सन्दर्भमा महिला उद्यमीलाई इभीको साँचो हस्तान्तरण गरिएको बैंकले जनाएको छ । पर्यावरणमैत्री यातायातको बढ्दो माग र आवश्यकतालाई सम्बोधन बैंकले हरित कर्जाअन्तर्गत यस्तो अभियान विस्तार गर्ने जनाएको छ ।

● विदेशी लगानीकर्तालाई नेपाल ल्याउन एनआरएनलाई प्रधानमन्त्रीको आग्रह

प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल 'प्रचण्ड'ले विदेशी लगानीकर्तालाई नेपाल ल्याउन गैरआवासीय नेपाली (एनआरएन)लाई आग्रह गरेका छन् । उनले गैरआवासीय लगानीका साथै विदेशी लगानी भित्र्याउनसमेत भूमिका खेल्न एनआरएनलाई आग्रह गरेका हुन् । कतारका अमिर शेख तमिम बिन हमाद अल थानीको आसन्न नेपाल भ्रमण र नजिकिँदै गरेको लगानी सम्मेलनका सन्दर्भमा प्रधानमन्त्री प्रचण्डले शनिबार एनआरएनका संस्थापक उपाध्यक्ष देवकाजी डंगोलसहित एनआरएन अभियन्ताहरू राजेन्द्रकुमार शर्मा (आरके) र खगेन्द्र न्यौपानेसँग भेट गरेका छन् ।

प्रधानमन्त्रीनिवासमा भएको भेटमा प्रचण्डसँग एनआरएनएका संस्थापक उपाध्यक्ष डा. डंगोलले कतारी आमिरको आसन्न भ्रमणमा उठाउनुपर्ने विषयबारे छलफल गरेका थिए । डा. डंगोल कतारमा व्यवसाय गर्ने पहिलो नेपाली हुन् । यस्तै, कतारमा दुई दशकदेखि व्यवसायमा सक्रिय रहेका तथा गैरआवासीय नेपाली अभियन्ता आरके शर्माले अमिरसँग लगानीका विषयमा नेपालले उठाउनुपर्ने विषयमा छलफल गरेका थिए ।

नेपाल र कतारबीच कूटनीतिक सम्बन्ध गाँसिएपछि पहिलोपटक कतारका अमिर शेख तमिम बिन हमाद अल थानी पहिलोपटक नेपाल भ्रमणमा आउन लागेका छन् । 'कतारका अमिरको भ्रमणमा नेपालले लगानीका क्षेत्रमा विशेष पहल गर्नुपर्ने विषयमा सम्माननीय प्रधानमन्त्रीसँग छलफल भयो,' प्रधानमन्त्रीसँगको भेटपछि शर्माले भने, 'प्रधानमन्त्रीज्यूले कतारले हासिल गरेको आर्थिक विकासको अनुभव नेपालका लागि सहयोगी हुने गरी अमिरको भ्रमणमा फलदायी हुने सम्झौताबारे जानकारी दिनुभयो ।'

● तुल्सीपुर मालपोत कार्यालयमा ग्लोबल आइएमईको काउन्टर

ग्लोबल आइएमई बैंक लिमिटेडले तुल्सीपुर उपमहानगरपालिका वडा नं ६, मदन-आश्रित चोक, तुल्सीपुरस्थित मालपोत कार्यालयमा नयाँ एक्सटेन्सन काउन्टर सञ्चालनमा ल्याएको छ ।

तुल्सीपुर उपमहानगरपालिका प्रमुख टीकाराम खड्काले एक समारोहबीच उक्त एक्सटेन्सन काउन्टरको उद्घाटन गरे । सेवाग्राहीको बढ्दो चाप र आवश्यकतालाई मध्यनजर गर्दै बैंकले नयाँ एक्सटेन्सन काउन्टर सञ्चालनमा ल्याइएको बैंकले जनाएको छ ।

योसँगै बैंकका एक्सटेन्सन तथा राजस्व संकलन काउन्टरको संख्या ६८ पुगेको छ । नयाँ एक्सटेन्सन काउन्टरबाट निक्षेप संकलन, नगद भुक्तानी, मोबाइल तथा अनलाइन बैंकिङ सेवा, रेमिट्यान्सको सुविधालगायत सबै बैंकिङ सेवा उपलब्ध हुनेछन् ।

● कामना विकास बैंकले गऱ्यो स्वास्थ्य प्रयोगशाला हस्तान्तरण

कामना सेवा विकास बैंकले पोखरा विश्वविद्यालय, शिक्षण अस्पताल, पोखरामा स्वास्थ्य प्रयोगशाला निर्माण गरी हस्तान्तरण गरेको छ । बैंकले एक कार्यक्रमबीच विश्वविद्यालयका उपकुलपति प्रा.डा. प्रेमनारायण अर्याल तथा रजिस्ट्रार प्रा.डा. दीपकबहादुर भण्डारीलाई बैंकका सञ्चालक बलराम बरालले हस्तान्तरण गरे । कार्यक्रममा बोल्दै उपकुलपति अर्यालले विश्वविद्यालयको सर्वाङ्गीण विकास, कर्मचारीले प्राप्त गर्ने बैंकिङ सेवामा कामना सेवा विकास बैंकको उत्कृष्ट योगदान भएको बताए । त्यस्तै, रजिस्ट्रार भण्डारीले बैंकले आफ्ना विभिन्न कार्यक्रममा विश्वविद्यालयलाई पुऱ्याएको योगदानको कदर गरे । उक्त हस्तान्तरण कार्यक्रममा बोल्दै कामना सेवा विकास बैंकका सञ्चालक बलराम बरालले सामाजिक उत्तरदायित्व कार्यक्रमअन्तर्गत विश्वविद्यालयसँग जोडिन पाएकोमा खुसी व्यक्त गरे । विश्वविद्यालयको शैक्षिक विकास, कर्मचारीको वित्तीय पहुँच तथा वित्तीय सेवा, सामाजिक सेवा तथा विद्यार्थीको शैक्षिक भविष्यको साझेदार बन्न पाएकोमा सिइओ दिनेश थकालीले खुसी व्यक्त गरे ।

● सिटिजन्सको भर्चुअल क्रेडिट कार्ड सार्वजनिक

सिटिजन्स बैंक इन्टरनेसनल लिमिटेडले फोनपेसँगको सहकार्यमा नेपालमै पहिलोपटक भर्चुअल क्रेडिट कार्ड सार्वजनिक गरेको छ । बैंकका अनुसार ग्राहकले भर्चुअल क्रेडिट कार्डका लागि सिटिजन्स मोबाइल बैंकिङ एपमार्फत सीधै आवेदन दिन सक्नेछन् । विनाकुनै कागजात र भौतिक कार्डको आवश्यकता नपर्ने यस्तो कार्डमा ग्राहकले २० हजारदेखि अढाई लाख रूपैयाँसम्मको क्रेडिट सीमा उपभोग गर्न पाउने बैंकले जनाएको छ । यस्तो कार्ड क्युआर स्क्यान गरी किनमेल गर्नेलगायत प्रयोजनमा प्रयोग गर्न सकिनेछ ।साथै, यसमा मासिक किस्ता (इएमआई)को सुविधामा ४५ दिनको समयावधिभित्र कर्जा चुक्ता गर्न सकिने बैंकले जनाएको छ। साथै, कुल बक्यौताको १० देखि शतप्रतिशतसम्म भुक्तानी गर्ने विकल्प पनि रहेको बताइएको छ ।

● ड्रिम होटेलको आइपिओ बिक्री प्रबन्धकमा मुक्तिनाथ क्यापिटल

ड्रिम इन्टरनेसनल होटेलले साधारण सेयर (आइपिओ) जारी गर्ने भएको छ । पब्लिक कम्पनीमा रूपान्तरण गरी आइपिओ निष्कासनको प्रक्रिया अघि बढाउनका लागि बिक्री प्रबन्धकमा मुक्तिनाथ क्यापिटललाई नियुक्त गरिएको छ । होटेलका तर्फबाट अध्यक्ष गोपाल राना र मुक्तिनाथ क्यापिटलका तर्फबाट प्रमुख कार्यकारी अधिकृत कवीन्द्रध्वज जोशीले सम्झौतापत्रमा हस्ताक्षर गरेका छन् । पर्यटन उद्योगमा फरक पहिचान बनाएको ड्रिम ग्रूपअन्तर्गतको ड्रिम इन्टरनेसनलले सर्वसाधारणलाई समेत पर्यटन उद्योगमा जोड्ने लक्ष्यसहित सार्वजनिक सेयर निष्कासन प्रक्रिया अगाडि बढाइएको होटेलका अध्यक्ष गोपाल रानाले जानकारी दिए ।

पश्चिम नेपालकै व्यापारिक तथा पर्यटकीय सहर बुटवलमा रहेको ड्रिम इन्टरनेसनलले सहलगानी गर्दै देशका सातवटै प्रदेश तथा पर्यटकीय गन्तव्यमा होटेल स्थापना गर्ने योजना बनाएको छ । छिट्टै नै आइपिओ जारी गरी उक्त योजनानुसार काम सम्पन्न गर्ने अध्यक्ष रानाले जानकारी दिए ।

● क्लासिक भ्यु रिसोर्टको बिक्री प्रबन्धकमा एनआइसी एसिया क्यापिटल

एनआइसी एसिया क्यापिटल र क्लासिक भ्यु रिसोर्ट लिमिटेडबीच दुईपक्षीय सम्झौता सम्पन्न भएको छ । क्यापिटलको 'आइडिया टु आइपिओ' सेवाअन्तर्गत संस्थागत परामर्श सेवासहित निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्धक नियुक्तिसम्बन्धी सम्झौता भएको हो । १०० अंकित दरमा आफ्नो जारी पुँजीको १४ प्रतिशत (१० लाख ५० हजार कित्ता) सेयर सर्वसाधारणका लागि निष्कासन गर्ने तयारी गरेको रिसोर्टको प्राथमिक सार्वजनिक निष्कास तथा बिक्री प्रबन्धक नियुक्ति गर्नेसम्बन्धी सम्झौता भएको हो ।

क्लासिक भ्यु रिसोर्ट बुढानीलकण्ठ नगरपालिकामा १९ रोपनी क्षेत्रफलमा निर्माणाधीन अवस्थामा रहेको छ। हालसम्म उक्त रिसोर्टको ६५ प्रतिशतभन्दा बढी कार्य सम्पन्न भइसकेको छ । रिसोर्ट सञ्चालनका लागि ख्यातिप्राप्त इन्डियन ब्रान्ड 'सरोवर'को 'रोयल टुपिल'सँग व्यवस्थापकीय सम्झौतासमेत सम्पन्न भइसकेको कम्पनीले जनाएको छ ।

● डेभलपमेन्ट बैंकर्स एसोसिएसन नेपालको प्रमुख कार्यकारी अधिकृतमा मञ्जिला डंगोल

डेभलपमेन्ट बैंकर्स एसोसिएसन नेपालको प्रमुख कार्यकारी अधिकृत पदमा मञ्जिला डंगोललाई नियुक्त गरिएको छ । व्यवस्थापनमा स्नातकोत्तर डंगोलले तत्कालीन सनराइज बैंक, तत्कालीन मेगा बैंक तथा नेपाल इन्भेष्टमेन्ट मेगा बैंकको व्यवस्थापकीय तहमा रहेर करिब १५ वर्ष कार्य गरेको अनुभव रहेको छ ।

अनुसन्धान तथा विकास, जोखिम व्यवस्थापन, कर्जा जोखिम विश्लेषण, तथ्यांक विश्लेषण, साना तथा मझौला कर्जा व्यवस्थापन, कृषि कर्जा व्यवस्थापन आदिमा विशेष दख्खल राख्ने डंगोलले डेभलपमेन्ट बैंकर्स एसोसिएसन नेपालको उद्देश्य हासिल गर्नका लागि प्रमुख भूमिका खेल्ने विश्वास लिएको एसोसिएसनले जनाएको छ । आफ्नो सचिवालयलाई थप स्रोतमूलक बनाउने क्रममा प्रमुख कार्यकारी अधिकृत पदको दरबन्दी सिर्जना गरेको एसोसिएसनले अन्य आवश्यक कर्मचारी पनि भर्ना गर्दै जाने लक्ष्य लिएको जनाएको छ ।

● नेपाल लाइफको 'केटाकेटी सुनौलो भविष्य बिमा योजना'

नेपाल लाइफ इन्स्योरेन्स कम्पनी लिमिटेडले 'नेपाल लाइफ केटाकेटी सुनौलो भविष्य जीवन बिमा योजना' सार्वजनिक गरेको छ ।

बालबालिकाका लागि स्थिर र समृद्ध भविष्य सुनिश्चित यो योजना ल्याएको कम्पनीले जनाएको छ । योजनामार्फत आमाबाबुले आफ्नो बच्चाको सुनौलो भविष्य, गुणस्तरीय शिक्षा सुरक्षित छ भनी सुनिश्चित गर्न सक्ने र शैक्षिक खर्चदेखि लिएर बलियो आर्थिक सुरक्षा यस बिमा योजनाले प्रदान गर्ने बताइएको छ । 'सुनिश्चित शिक्षा, सुरक्षित भविष्य' नाराका साथ सार्वजनिक गरिएको बिमा योजना बालबालिकासम्बन्धी सावधिक जीवन बिमा (मुनाफामा सरिक हुने) हो ।

यसमा बिमित बालबालिकाको प्रवेश उमेर एक महिना (३० दिनपछि)देखि १७ वर्षसम्म रहने र प्रस्तावकको प्रवेश उमेर २१ वर्षदेखि ६५ वर्षसम्म रहने कम्पनीले जनाएको छ । साथै, न्यूनतम बिमाशुल्क भुक्तानी अवधि पाँच वर्षदेखि अधिकतम बिमाशुल्क भुक्तानी अवधि २५ वर्षसम्म हुनेछ ।

● चेम्बर अफ कमर्सका २४ समितिको नेतृत्व चयन

नेपाल चेम्बर अफ कमर्सका विषयगत समितिको नेतृत्व चयन भएको छ । चेम्बरअन्तर्गतका २४ वटा विभागको सभापति चयन भएको हो । विपत् व्यवस्थापन परिषद्को सभापतिमा वरिष्ठ उपाध्यक्ष दीपक मल्होत्रा चयन भएका छन् भने महिला सभापतिमा उपाध्यक्ष उर्मिला श्रेष्ठ, रोजगारदाता परिषद्को सभापतिमा उपाध्यक्ष दीपक श्रेष्ठ चयन भएका हुन् ।

यस्तै, उपाध्यक्षहरू सुरेन्द्रकुमार श्रेष्ठ वस्तुगत समन्वय परिषद्, नीलकण्ठ चौलागाईं संस्थागत समन्वय परिषद एवं सन्तोष कुमार पाण्डे जिल्ला समन्वय परिषद्को सभापति बन्नुभएको हो । मानार्थ उपाध्यक्ष अर्जुनप्रसाद शर्मा अन्तराष्ट्रिय प्रर्वद्धन समितिको सभापति चयन भएका छन् ।

उपभोक्ता हित आपूर्ति, स्थानीय निकाय, प्रशासन तथा स्थानीय प्रशासन, सुरक्षा समन्वयमा देवेन्द्रभक्त श्रेष्ठ, राजस्व समितिमा पर्शुराम दाहाल, अतिथि सत्कार, क्लब तथा मर्मत सम्भारमा राजारत्न तुलाधर, मेला समितिमा राष्ट्रभूषण चाकुबजी, कृषि जडिबुटी तथा बनजन्य समितिमा कृष्णमान श्रेष्ठ, उद्योग वाणिज्य समितिमा सभापतिमा भीमलाल पौडेललगायतका समिति चयन भएका छन् ।

● सिजीले सुरु गऱ्यो हिरोको बिक्री

चौधरी ग्रूपले हिरो ब्रान्डका मोटरसाइकल तथा स्कुटरको आधिकारिक बिक्री-वितरण सुरू गरेको छ । कम्पनीले आइतबार एक कार्यक्रमबीच हिरोका चारवटा मोडल सार्वजनिक गर्दै दुईपांग्रे बिक्री सुरू गरेको हो । हिरो मोटोकर्पले नेपाली बजारका लागि चौधरी ग्रूपसँग साझेदारी अगाडि बढाएको छ । सिजी मोटर्सले हिरोका एक्स पल्स २०० फोरभी, सुपर स्प्लेन्डर, स्प्लेन्डर प्लस र जुम ११० (स्कुटर) सार्वजनिक गरेको छ ।

चौधरी ग्रूपसँगको सहकार्यसँगै हिरो मोटोकर्पले आफ्नो आक्रामक बजार विस्तार योजना पनि घोषणा गरेको छ । जसले नेपालमा हिरो मोटोकर्पको उपस्थिति भनै दरिलो बन्ने कम्पनीको विश्वास छ । सिजी मोटर्सले हिरोको बिक्री सुरूवातसँगै नवलपरासीको सिजी इन्डस्ट्रियल पार्कमा एसेम्बली प्लान्ट पनि सञ्चालनमा ल्याएको छ । यसको वार्षिक एसेम्बल क्षमता ७५ हजार युनिट रहेको बताइएको छ । प्लान्ट नेपालको मध्यभागमा रहेको हुँदा हिरोका उत्पादनहरू देशभर उपलब्ध गराउन सहज हुने अपेक्षा छ ।

सहकार्यबारे हिरो मोटोकर्पका ग्लोबल बिजनेस युनिटका चिफ बिजनेस अफिसर सञ्जय भानले भने, 'यो सहकार्य हिरो मोटोकर्प, सिजी मोटर्स र नेपालका लागि उत्साहजनक क्षण हो । अत्याधुनिक एसेम्बली युनिट स्थापना गरेसँगै हिरोका मोटरसाइकल तथा स्कुटर अब नेपालमै बन्नेछन् ।' उनले सेल्स र सर्भिस नेटवर्क विस्तारमा केन्द्रित भइरहेको पनि बताए ।

चौधरी ग्रुपका प्रबन्ध निर्देशक निर्वाण चौधरीले नेपालमा एसेम्बली प्लान्टसँगै हिरोका उत्पादनहरू सार्वजनिक गर्न पाउँदा उत्साहित भएको बताए । उनले भने, 'हिरो मोटोकर्पको उत्पादन तथा व्यापार प्रक्रियाका विश्वस्तरीय दक्षताले हामीलाई उत्पादनसँगै देशभर बलियो बजार उपस्थिति निर्माण गर्न लाभदायक हुनेछ ।' सिजी मोटर्सले काठमाडौंमा हिरोको फ्ल्यागसिप सोरुमसमेत खोलिसकेको छ ।

● नेपाल-चीन सहायता परियोजनाको पहिलो बैठक ल्हासामा सम्पन्न

नेपाललाई चीनको स्वशासित क्षेत्र तिब्बतबाट आगामी दुई वर्षका लागि प्राप्त हुने सहायता परियोजनाको पहिलो बैठक तिब्बतको राजधानी ल्हासामा सम्पन्न भएको छ । बुधबार सम्पन्न बैठकमा नेपालमा सञ्चालन हुने सहायता परियोजनामा केन्द्रित रहेर छलफल भएको ल्हासास्थित नेपालको महावाणिज्य दूतावासले जनाएको छ ।

बैठकमा परियोजनासम्बन्धी समन्वय संयन्त्र गठन गर्ने, परियोजनाहरूको प्रारूप छनोट, कार्यान्वयन एवं अनुगमनबारे विचार-विमर्श भएको थियो । दुवै पक्षले यो वर्षको मध्यतिर दुईपटक बैठक गर्ने तथा अन्त्यमा परियोजना कार्यान्वयनको समीक्षा गर्न सहमति जनाएका छन् ।

बैठकमा दुवै पक्षले तिब्बतसँग सिमाना जोडिएका नेपाली भूभागका जनताको जीवनस्तर सुधारमा सहयोग बढाउन पनि सहमति जनाएका उक्त महावाणिज्य दूतावासले जनाएको छ ।

साना दलहरुकै...

नेताहरूलाई मन्त्रिपरिषद्मा नियुक्त गरे । यसरी दाहालले मुलुकका दुई ठुला पार्टीलाई पालैपालो धोका दिँदै आफ्नो स्वार्थ पूरा गरिरहेकाले अब कांग्रेस-एमाले मिल्नुको अर्को विकल्प देखिँदैन ।

लोकतन्त्र भनेको जनताका लागि जनताद्वारा जनताको शासन भन्ने विश्वव्यापी मान्यतालाई हामीकहाँ भने उल्लंघन गर्दै नेताका लागि नेताद्वारा नेतालाई शासन भन्ने पद्दति अनुशरण गरिएको छ । लोकतान्त्रिक व्यवस्थाको खिल्ली उडाँउदै भ्रष्ट्राचार लगायत सुन तस्करी लगायतका काण्डमा मुछिएका व्यक्तिहरूलाई उन्मुक्ति दिने प्रचलनलाई अहिले पनि कायम राखिएको छ भने संघीय संसदमा १० सिट ल्याएपनि राष्ट्रिय पार्टी बन्न नसकेको माधव नेपालले नेतृत्व गरेको एकीकृत समिाजवादी पार्टीले नै मुलुकलाई अस्थिरतातर्फ धकेल्ने प्रयास गरिरहेको छ ।

निर्वाचनका बेला गठबन्धन गरेर १० सिट ल्याएको पार्टीका अध्यक्ष नेपालले मुलुकमा उथल पुथल गर्न सक्ने क्षमता आफ्नो भएको भन्दै दाहाल सरकारलाई ढाल्ने सम्मका अभिव्यक्ति दिँदै आएका छन् । केही प्रदेशमा उनको पार्टीको समर्थन बेगर सरकार बन्न नसक्ने अवस्थाले गर्दा उनले त्यो अवस्थाको फाइदा उठाउन खोजेको र वर्तमान सत्ता गठबन्धनलाई ढाल्न कांग्रेसले आफ्नो सम्पूर्ण तागत लगाइरहेका बेला उसले माधव नेपाललाई प्रयोग गरिरहेको छ ।

कांग्रेसको बलमा आफू प्रधानमन्त्री बन्न सक्ने भन्दै उनले वर्तमान सरकार ढाल्ने प्रयास गरेपनि आफू संविधनको कुन धारा अर्न्तगत प्रधानमन्त्री बने भन्ने हेक्का उनमा नरहेको प्रष्ट भएको छ । वर्तमान संविधान अुनसार र उनको पार्टी राष्ट्रिय पार्टी समेत नभएको हुनाले उनी अहिलेकै अवस्थामा प्रधानमन्त्री बन्न सक्ने सम्भावना नभएपनि कांग्रेसको रणनीतिक रणभूलमा नेपाल फस्दै गएका छन् ।

मुलुकलाई अस्थिर सरकार चाहिएको छैन । अस्थिर सरकारले जनतालाई आवश्यक सेवा सुविधा दिन नसक्ने र विकास निर्माणले समेत गति लिन नसक्ने अवस्था भएकाले गर्दा अब कांग्रेस-एमालेले आ-आफ्नो स्वार्थलाई थाती राखेर सरकार बनाउनुको अर्को विकल्प देखिँदैन । कांग्रेस-एमाले मिलेको खण्डमा साना दलहरूको दोकान बन्द हुने र उनीहरूले विभिन्न प्रकारका वार्गेनिङ्ग समेत गर्न नपाउने भएकाले गर्दा कांग्रेस-एमाले मिल्ने बाटो खुल्दै गएको छ ।

कांग्रेसले सहकारी ठगी प्रकरणमा मुछिएका गृहमन्त्री रवि लमिछानेमाथि अनुसन्धान गर्न संसदीय छानविन समिति गठन गर्नुपर्ने माग गरिरहेको र सो समिति नबने संसद चल्न नदिने घोषणा गरिसकेको हुनाले कांग्रेस-एमाले मिल्ने बाटो खुल्दै गएको छ ।

अबको केही दिनभित्रमा वर्षे अधिवेशन आह्वान हुने र सो अधिवेशनमै सरकारको नीति तथा कार्यक्रम र बजेट पेश भई पारित हुनुपर्ने भएकाले गर्दा कांग्रेस-एमाले मिलेको खण्डमा अरू कुनै दलको सहारा नलिई दुई दलको मात्र सहमतिमा सरकारको नीति तथा कार्यक्रम र बजेट पारित हुन सक्छ ।

कांग्रेस-एमाले मिल्दा संसदमा १ सय ६५ को समर्थन हुने निश्चित छ । कांग्रेसका ८९ र एमालेको ७६ सांसद हुन्छ भने अन्य साना दलले समेत समर्थन दिन सक्ने भएकाले अब साना दलको दोकान बन्द गर्न कांग्रेस-एमाले मिल्नुपर्ने बाध्यता रहेको छ । त्यसैले मिल ! मिल ! मिल !

प्रदेशसभा...

खेलाउँदै आफ्नो पार्टीगत र व्यक्तिगत स्वार्थ पूरा गरिरहेका हुनाले किन कांग्रेस र एमाले मिलेर स्थिर सरकार दिन सकिरहेका छैनन् ? अहिलेको गहन प्रश्न भनेको यहि हो । दाहालवाट दुवै ठुला दलले पटक पटक धोका पाईरहेका भएपनि उनीहरू फेरी तिनै दाहाललाई सहयोग गर्नु पछि पछि कुद्नु भनेको के कांग्रेस-एमालेको असफलता होइन र ? मुलुक कुनै एक दलको पेवा होइन । एउटा दलले देशको अवस्था विगारे त्यसलाई रोक्ने जिम्मेवारी अरू दलको हो । तर किन उनीहरू आफ्नो जिम्मेवारी पुरा गर्न चाहिरहेका छैनन् भन्ने प्रश्न समेत उठ्न थालेको छ । माओवादीको पछाडि लागेर उनीहरूले किन देश र जनतालाई धोका दिइरहेका छन् ? माओवादीलाई मूल प्रवाहमा ल्याउने जिम्मेवारी कांग्रेस-एमालेकै हो । यी दुई दल मिल्दा माओवादीको काँध थापिदिने प्रवृत्तिको अन्त्य हुन्छ । संसदमा कसैको पनि एक्लो बहुमत नरहेकाले गर्दा पुष्पकमल दाहालले ठुला साना सबै दललाई रंगशालाको रूपमा प्रयोग गर्दै आएका छन् ।

पुरानो र नयाँ भनिएका सबै दलले सत्तालाई नै केन्द्र विन्दुमा राखेरका हुनाले दाहालले खेल्ने ठाउँ पाएका हुन् । राजनीतिलाई व्यक्तिगत स्वार्थका निम्ति प्रयोग गर्ने माध्यमका रूपमा दाहालले प्रयोग गरिरहेका छन् । केन्द्रमा मात्र होइन प्रदेशसभामा समेत अहिले विकृत्ति देखिएको छ । प्राय सबै प्रदेशमा १५ महिनामा ४/५ जना मुख्यमन्त्री बनिसकेका छन् भने सयौँ मन्त्री बनेका छन् । प्रदेशसभा र प्रदेश सरकार, मुख्यमन्त्री र मन्त्री उत्पादन गर्ने काराखानका रूमपा चिनिँदै गएका हुनाले प्रदेशको औचित्य छैन भन्ने तथ्यलाई पुष्टि गरेको छ ।

प्रदेशमा अहिले जुन भद्रगोलको अवस्था सिर्जना भएको छ त्यसैले प्रष्ट हुन्छ प्रदेश सभाको औचित्य छैन भनेर । प्रदेशसभाले संविधानले दिएको अधिकार प्रयोग गर्न नसकेको हुनाले प्रदेशसभा र प्रदेश सरकार संघीय सरकारको छायाँको रूपमा रहेका हुनाले र दलका मध्यम खालका नेताहरूको व्यवस्थापन गर्न प्रदेशसभा र प्रदेश सरकारको प्रयोग गरिएको मात्र होइन संविधानको समेत उल्लंघन भएकाले गर्दा प्रदेशसभा तत्काल खारेज गरेर संघीय सरकार र स्थानीय तहलाई बलियो र अधिकार सम्पन्न बनाउन नै आजको आवश्यकता हो ।

कांग्रेसको...

जितेपनि उनको पार्टी राष्ट्रिय पार्टी बन्न सकेन । केही प्रदेशहरूमा ५/७ सिटलाई देखाएर उनी आफू समेत प्रधानमन्त्री बन्न पाउनुपर्ने च्याखे थापिरहेका छन् । कांग्रेसले आफूलाई प्रधानमन्त्री बन्न अफर गरेको भन्दै अफवाह उनले फैलाएका भएपनि कांग्रेसले त्यसलाई खण्डन गरिसकेको छ । कुनैपनि दलको संघीय संसदमा बुहमत नभएको र धेरै दलहरू मिलेर पनि कांग्रेस, एमाले र माओवादी बाहेकका अन्य दलले सरकार निर्माण गर्न सक्ने अवस्था नरहेकाले गर्दा माधव नेपाल सहितका साना दलहका नेताहरूले फाइदा उठाइरहेका छन् । साना दलहरूको चुरीफरी अन्त्य गर्न कांग्रेस र एमाले मिलेर सरकार निर्माण गरेको खण्डमा माधव नेपाल सहितका अन्य दलहरूको अवस्था कस्तो होला ? संसदमा कुनै एउटा दलको बहुमत आउन सक्ने सम्भावना अहिलेको संविधान रहेसम्म देखिँदैन । त्यसैले संविधान संशोधन अनिवार्य भएको छ ।

नेपालमा गठबन्धन सरकारको संस्कार नै नभएको र पूर्व प्रधानमन्त्रीहरू धेरै भएकाले सबैले फेरी प्रधानमन्त्री बन्ने चहाना राख्दै आएका हुनाले उनीहरूले नै षड्यन्त्र गरि सरकार ढाल्ने र बनाउने खेल खेलिरहेका छन् । अहिले माधव नेपाल समेत कांग्रेसको सहयोगमा त्यस्तो खेलमा लागि परेका भएपनि कांग्रेसले सरकार निर्माणका लागि आवश्यक बहुमत तत्काल पुऱ्याउन नसक्ने अवस्था देखिएकाले गर्दा माधव नेपाललाई छटपटी बढेकाले गर्दा उनले उथलपुथल गर्ने उद्घोष गरेर आफूमा त्यो सामर्थ्य रहेको बताएको भएपनि त्यो अहिले असम्भव रहेको उनको पार्टीकै नेताले बताएका छन् ।

अरुलाई...

एकीकृत समाजवादीका नेताहरूले गर्दै आएका भएपनि त्यसलाई नत कांग्रेसले पुष्टि गरेको छ नत माओवादीले नै ।

केही दिन अगाडि माधव नेपालले एमालेका अध्यक्ष केपी ओलीलाई राप्रपाको मतले निर्वाचन जितेर आएका व्यक्तिले ठुला ठुला कुरा नगरे हुन्छ भन्ने अभिव्यक्ति दिएका थिए । उनले आफ्नो हैसियत सम्म त्यसबेला कायम राख्न सकेको देखिएन । २०७९ मंसिर ४ गते सम्पन्न भएको संघीय संसद र प्रदेशसभाको निर्वाचनमा कांग्रेस-माओवादी, जसपा र एकीकृत समाजवादीबीचमा गठबन्धन बनेको थियो ।

माधव नेपालले त्यही गठबन्धनको बलमा निर्वाचनमा विजय हाँसिल गरेका थिए । उनका विरूद्धमा कांग्रेस, माओवादी, जसपा कसैले पनि उम्मेदवार उठाएका थिएनन् भने एकीकृत समाजवादीले उम्मेदवार उठाएका निर्वाचन क्षेत्रमा समेत त्यसबेला गठबन्धन गरेका दलहरूले उम्मेदवार उठाएका थिएनन् ।

साझा उम्मेदवार भन्दै कांग्रेस, माओवादी, जसपा, एकीकृत समाजवादीका उम्मेदवारको पक्षमा मत मागेका थिए । तर अहिले आएर पार्टी अध्यक्ष नेपालले नै आफ्नो हैसियत विर्सिएर संसदको दोस्रो ठुलो पार्टीका अध्यक्षलाई राप्रपाको मत लिएर चुनाव जितेको भन्नु कति उचित हुन्छ ?

तपाईले चाँहि कांग्रेस, माओवादी, जसपाको मत लिएर निर्वाचन जितेको होइन र ? तपाईमात्र नभएर तपाईको पार्टीबाट उम्मेदवार भएका तपाई सहितका सबै १० जनाले नै कांग्रेस, माओवादी, जसपाको मतले जितेको हो । यदि तपाईको पार्टीको मतले निर्वाचन जित्ने भए किन तपाईको पार्टी तपाईको पार्टीको मतले मात्र राष्ट्रिय पार्टीसम्म बन्न सकेन । अर्थात ३ प्रतिशत मत ल्याउन सम्म सकेन त ? यसैले गर्दा आफ्नो खुट्टामा टेक्नुहोस् अरूको खुट्टामा टेकेर बोल्न बन्द गर्नुहोस् ।

कांग्रेसको...

सत्ता गठबन्धन तोडेपछि उपेन्द्र यादवले समेत मधेश प्रदेशमा जसपाको नेतृत्वको सरकार बचाउनका लागि संघीय सरकारबाट बाहिर आउनुपर्ने बाध्यता रहेकाले कांग्रेसले माधव नेपाल र उपेन्द्र यादव दुवैलाई प्रयोग गर्न प्रयास गरिरहेका छ । संघीय संसदमा कांग्रेसका ८९ सांसद रहेका छन् भने माधव नेपालका १० उपेन्द्र यादवका १२ गरी जम्मा १११ सांसद हुन्छ । सरकार निर्माणका लागि जम्मा १ सय ३८ सिटको आवश्यकता पर्ने हुँदा लोसपाका ४, जनमतका ६, नागरिक उन्मुक्तिका ४ गरी १ सय २५ सांसद हुने र राप्रपाले समेत सहयोग गरेको खण्डमा उसका १४ सांसद गरी जम्मा १ सय ३९ को संख्या पुग्ने भएकाले गर्दा अहिले कांग्रेसले माधव नेपाल, उपेन्द्र यादव र राप्रपाका अध्यक्ष राजेन्द्र लिंग्देन सहितका लोसपा, जनमत र नागरिक उन्मुक्ति पार्टीको नेताहरूलाई आफ्नो पक्षमा पार्ने रणनीति लिएको छ । यदि त्यसो गर्न सकिएको खण्डमा जनमोर्चाका सांसद चित्रबहादुर केसी र अन्य ३ स्वतन्त्र सांसद मध्येका २ ले आफूहरूलाई समर्थन गर्न सक्ने आंकलन कांग्रेस र माधव नेपालले गरेका छन् । माधव नेपालकै कारण अहिलेका गठबन्धन टुटेका खण्डमा कांग्रेसले माधव नेपाललाई केही समयका लागि प्रधानमन्त्री बनाउने आश्वासन दिएको हुनाले माधव नेपाल कांग्रेसकै सहयोगीका रूपमा अघि बढ्ने प्रयासमा रहेको सुत्रले बताएको छ ।

अध्यक्ष ओलीको...

नै हो । एमालेको यो निर्णयबाट कांग्रेस र एमाले मध्येको एउटाको साथ विना माओवादी एक्लै निर्वाचनमा जाने सक्ने अवस्था नभएकाले गर्दा माओवादी केन्द्रलाई ठुलो चोट लागेको छ ।

चुनावी गठबन्धन मात्र होइन वाम एकताको लागि समेत एमाले र माओवादी केन्द्रका केही नेताहरू लागि परेका भएपनि एमाले अध्यक्ष ओलीले आफ्नो प्रतिवेदनमा वाम एकता र समाजवादी ध्रुवीकरणलाई समेत पाखा लगाई दिएका छन् । यसको प्रत्यक्ष र अप्रत्यक्ष असर माओवादी केन्द्र र अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाललाई पर्ने निश्चित जस्तै रहेको छ । कांग्रेस, एमाले बाहेक माओवादी केन्द्रलाई गठबन्धन गर्न अन्य कुनै दल देखिँदैन । जसले चुनावी नतिजालाई देशभरी नै सकारात्मक असर पार्न सकोस् ।

एमाले अध्यक्ष ओलीले आफ्नो पार्टीको राष्ट्रिय महाधिवेशन प्रतिनिधि परिषद्को बैठकमा प्रस्तुत गरेको राजनीतिक प्रतिवेदनले राजनीतिक बृत्तमा तरङ्ग नै ल्याइदिएको छ भने बाम एकताको सम्भावनालाई तत्कालका लागि खारेज समेत गरिदिएको छ । यो तरङ्ग एमालेभित्र सिमिति रहन्छ कि त्यसको असर सरकारमा पर्दछ त्यो भने हेर्न बाँकी रहेको छ । एकीकृत समाजवादीका अध्यक्ष माधव नेपालले आफ्नो पार्टीलाई वेवास्ता गरे उथलपुथल गर्ने उद्घोष गरेका थिए । त्यसैलाई काउन्टर अध्यक्ष ओलीले दिएको हुन सक्ने वाम नेताहरूले बताएका छन् । यसरी अब तत्कालका लागि वाम एकता समेत नहुने र समाजवादी मोर्चाको समेत औचित्य सकिएको एकथरी वाम नेताहरूले बताएका छन् ।

सिजीले सुरु गऱ्यो हिरोको विक्री

काठमाडौं । चौधरी ग्रूपले हिरो ब्रान्डका मोटरसाइकल तथा स्कुटरको आधिकारिक बिक्री-वितरण सुरू गरेको छ । कम्पनीले आइतबार एक कार्यक्रमबीच हिरोका चारवटा मोडल सार्वजनिक गर्दै दुईपांग्रे बिक्री सुरु गरेको हो । हिरो मोटोकर्पले नेपाली बजारका लागि चौधरी ग्रूपसँग साझेदारी अगाडि बढाएको छ । सिजी मोटर्सले हिरोका एक्स पल्स २०० फोरभी, सुपर स्प्लेन्डर, स्प्लेन्डर प्लस र जुम ११० सार्वजनिक गरेको छ ।

चौधरी ग्रूपसँगको सहकार्यसँगै हिरो मोटोकर्पले आफ्नो आक्रामक बजार विस्तार योजना पनि घोषणा गरेको छ । जसले नेपालमा हिरो मोटोकर्पको उपस्थिति झनै दरिलो बन्ने कम्पनीको विश्वास छ । सिजी मोटर्सले हिरोको बिक्री सुरूवातसँगै नवलपरासीको सिजी इन्डस्ट्रियल पार्कमा एसेम्बली प्लान्ट पनि सञ्चालनमा ल्याएको छ । यसको वार्षिक एसेम्बल क्षमता ७५ हजार युनिट रहेको बताइएको छ । प्लान्ट नेपालको मध्यभागमा रहेको हुँदा हिरोका उत्पादनहरू देशभर उपलब्ध गराउन सहज हुने अपेक्षा छ ।

सहकार्यबारे हिरो मोटोकर्पका ग्लोबल बिजनेस युनिटका चिफ बिजनेस अफिसर सञ्जय भानले भने, 'यो सहकार्य हिरो मोटोकर्प, सिजी मोटर्स र नेपालका लागि उत्साहजनक क्षण हो । अत्याधुनिक एसेम्बली युनिट स्थापना गरेसँगै हिरोका मोटरसाइकल तथा स्कुटर अब नेपालमै बन्नेछन् ।' उनले सेल्स र सर्भिस नेटवर्क विस्तारमा केन्द्रित भइरहेको पनि बताए । चौधरी ग्रूपका प्रबन्ध निर्देशक निर्वाण चौधरीले नेपालमा एसेम्बली प्लान्टसँगै हिरोका उत्पादनहरू सार्वजनिक गर्न पाउँदा उत्साहित भएको बताए ।

सिजी मोटर्सले काठमाडौंमा हिरोको फ्ल्यागसिप सोरूमसमेत खोलिसकेको छ ।

सांसदलाई...

त्यस विषयमा जिल्ला अदालत काठमाडौमा उजुरी परेपनि जिल्ला अदालत काठमाडौले खड्काकै पक्षमा निर्णय गरेपछि नेपाल स्काउट उच्च अदालत पाटनमा उजुरी गर्न बाध्य भएको थियो ।

उच्च अदालत पाटनले नेपाल स्काउटको दाबी अनुसार जग्गा र भवन फिर्ता गर्ने निर्णय गरेपनि उक्त आदेशलाई समेत खड्काले शक्तिको आडमा उल्लंघन गर्दै आएका थिए । खड्काले नेपाल स्काटलाई ६ करोड ३० लाख भन्दा बढी भाडा बुझाउन बाँकी रहेको छ ।

नेपाल स्काटउनले आफ्नो जग्गा र भवन फिर्ता गरि पाउँ भनि राष्ट्रपति, प्रधानमन्त्री, गृह मन्त्रालय लगायत विभिन्न सरकारी निकायमा आग्रह गरेपनि कुनै सुनुवाई भएको थिएन तर रवि लामिछाने गृहमन्त्री बनेपछि उनले सरकारी जग्गा हडप्नेहरूमाथि कारबाही गर्न र सम्बन्धित निकायलाई जग्गा भवन फिर्ता दिलाउन ७७ वटै जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा निर्देशन दिएपश्चात् अहिले खड्काले कब्जा गरेका जग्गा र भवनमा जिल्ला प्रशासन कार्यालय काठमाडौमा आफ्नो कब्जामा लिएको छ ।

यसरी सांसदबाटै असम्वैधानिक कार्य हुँदा समेत कांग्रेसका कुनैपनि नेताले त्यस विषयमा प्रश्न उठाएका थिएनन् । सत्ताको आडमा कांग्रेसका नेता र कार्यकर्ताहरूले विभिन्न प्रकारका कार्यहरू गर्दै आएका भएपनि उनीहरूमाथि कारबाही हुनु सकेको थिएन । नेपाल बालमन्दिरको जग्गा भाडामा दिने नाममा तत्कालिन अध्यक्ष रिता सिंह बैद्यले समेत ठुलो मात्रामा आर्थिक लेनदेन गरी सरकारी निकायको निर्णय विपरित विशाल ग्रुपलाई ४९ वर्षसम्मका लागि जग्गा भाडामा दिएको रहस्य खुलेपछि अहिले त्यस विषयमा अख्तियार दुरूपयोग अनुसन्धान आयोगले अनुसन्धान गरिरहेको छ ।

कांग्रेसका नेता तथा कार्यकर्ताहरूले समेत आफ्ना नेता र काकर्यकर्ताहरूले गरेका भ्रष्टाचार र गैरकानुनी कार्यका विरोध गर्न नसक्नु र कांग्रेसकै नेताहरूले अरूको विरोध गर्न भनेको दिनलाई रात पार्ने काम बाहेक अन्य केही हुन सक्दैन । सांसदको काम भनेको कानुन बनाउने हो । तिनै कानुन बनाउने व्यक्तिहरू गैरकानुनी कार्यमा संलग्न हुन्छन् भने त्यसलाई नियन्त्रण गर्ने कार्य संसदको होइन र ?

दाहाललाई..

सम्बन्धी आयोगहरूका कामलाई टुंग्याउनु सट्टा खेलवाड गरिरहेको लगायतका घटनाक्रमहरूले गोरखाली मतदाताहरूले व्यक्त गरेको असन्तुष्टि र मसंग गरेको गुनासोलाई अन्यथा भन्न सकिने अवस्था रहेन,' भट्टराईले ट्विटमा लेखेका छन् ।

उनले आफूले असल मनसायले दाहालका लागि गोरखा छोड्दा गलत परिणाम आएको उल्लेख गरेका छन् ।

'मैले देशमा ठूलो राजनीतिक क्रान्तिपछि राष्ट्रिय राजनीति पुनः सत्तादेखि सत्तासम्म र साम/दान/दण्ड/भेदको दुष्चक्रमा फस्दै गएको,हिजोका क्रान्तिकारी नेताहरू मूल्यमान्यता र आदर्शबाट स्खलित हुँदै गइरहेको, ठूलो जनवलिदानबाट प्राप्त संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नै धरापमा पर्दै गैरहेको, जनताका सुशासन र समृद्धिका आकांक्षामा गम्भीर तुषारापत भइरहेको सन्दर्भमा आफु सदन र सरकारमा नगई पार्टी र सत्तासीनहरूलाई खबरदारी गरिरहनु उपयुक्त हुने ठानेर साथीहरूलाई जानकारी गराएरै सो निर्णयमा पुगेको हुँ' भट्टराईले भनेका छन्,'मैले असल मनशायले गरेको निर्णयले आम जनता र पार्टीका साथीहरूलाई पर्न गएको असुविधाप्रति क्षमाप्रार्थी छु ।'

डढेलो नियन्त्रण गरौं, वातावरण जोगाऔं ।

डढेलोले,

- वनमात्र नभई जैविक विविधता र सम्पदा पनि नष्ट गर्दछ,
- वातावरणीय प्रदूषण बढाउँछ,
- भू-क्षय बढाउँछ,
- पानीको मूल सुकाउँछ,

त्यसैले,

वन पैदावारको संकलन तथा खेती किसानीमा आगोको प्रयोग गर्दा सावधानी अपनाऔं ।

नेपाल सरकार
विज्ञापन बोर्ड

सम्पादक/प्रकाशक : देवेन्द्र चुडाल • कार्यालय : बुद्धनगर, काठमाडौं • फोन : ४७९०२९५, मो. : ९८४१२५४८८५ • इमेल : devendrachudal@gmail.com • मुद्रण : सुनगाभा प्रिन्टिङ प्रेस, बागबजार